

Združenie obcí Handlovskej doliny

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí Handlovskej doliny

Chrenovec - Brusno, Jalovec, Lipník, Malá Čausa, Ráztočno, Veľká Čausa

Pre obdobie rokov
2009 – 2013

„Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja združenia obcí Handlovskej doliny“ bol v roku 2006 – 2013 financovaný pomocou Európskej únie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) prostredníctvom Operačného programu Základná infraštruktúra, ktorého Riadiacim orgánom je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, aktualizácia bola spracovaná bez finančnej pomoci z vlastných zdrojov.

Spracovateľský kolektív PHSR na roky 2007 – 2008

Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica
Centrum integrovanej starostlivosti o krajinu Bratislava
Pracovisko Prievidza

Vedúci tímu: Ing. Tatiana Horňanová
Ing. arch. Kristína Hýroššová
Ing. Juraj Málík

M. B. Consulting Banská Bystrica

Facilitátor: Ing. Magdaléna Bernátová PhD.

Spracovateľ aktualizácie PHSR na roky 2009 – 2013

Bc. Erika Jonasová, manažér Združenia obcí Handlovskej doliny

Pod'akovanie

Ďakujeme všetkým starostom a obyvateľom obcí, členom občianskeho združenia Žiar za intenzívnu spoluprácu pri získavaní informácií do analytickej a strategickej časti Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu Handlovskej doliny. Pod'akovanie patrí všetkým, ktorí svojimi pripomienkami či postrehmi prispeli k spracovaniu dokumentu Integrovannej stratégie rozvoja územia, ktorá sa stala základným východiskom pri spracovaní aktualizácie PHSR.

OBSAH

1. ÚVOD	5
1.1 Vízia.....	7
1.1.1 Vízie obcí mikroregiónu Handlovskej doliny.....	7
1.1.2 Vízia Združenia obcí Handlovskej doliny.....	9
2. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MIKROREGIÓNU	10
2.1 Zloženie mikroregiónu	10
2.1.1 Poloha	10
2.1.2 Rozloha.....	10
2.1.3 Počet obyvateľov a domov	11
2.1.4 Dominanty	12
2.2 Obce mikroregiónu - základná charakteristika	13
2.2.1 Chrenovec-Brusno	13
2.2.2 Jalovec.....	14
2.2.3 Lipník.....	15
2.2.4 Malá Čausa.....	16
2.2.5 Ráztočno.....	18
2.2.6 Veľká Čausa	19
3. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ.....	20
3.1 Sociálno – ekonomická analýza	20
3.1.1 Rozvojový potenciál a ľudské zdroje	20
3.1.2 Ekonomika	22
3.1.3 Občianska vybavenosť	23
3.1.4 Vzdelávanie a kultúra	24
3.1.5 Životné prostredie.....	25
3.2 Analýza realizovaných opatrení	27
3.3 SWOT analýza	31
3.4 Kľúčové disparity	34
3.4.1 Stromy problémov	34
3.4.2 Koherentné poradie disparít.....	36
3.4.3 Faktory rozvoja.....	36
4. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA	37
4.1 Ciele a priority	38
4.2 Prioritné opatrenia rozvoja obcí.....	41
4.3 Prioritné opatrenia rozvoja mikroregiónu	43
5. FINANČNÝ PLÁN.....	52
5.1 Rozdelenie financií na programové obdobie 2007-2013	52
6. ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE	52
6.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie	52
6.2 Monitorovanie a hodnotenie.....	53
7. ZÁVER.....	53
8. POUŽITÁ LITERATÚRA	
10. MAPA MIKROREGIÓNU	

1. Úvod

Význam spracovania a aktualizácie

Združenie obcí Handlovskej doliny – obce Chrenovec-Brusno, Jalovec, Lipník, Malá Čausa, Ráztočno, Veľká Čausa spracovávali v predchádzajúcom období spoločne Program hospodárskeho sociálneho rozvoja (PHSR) mikroregiónu na roky 2007-2013. Príprava dokumentu, ktorý určuje ďalšie smery rozvoja mikroregiónu a jednotlivých obcí v ňom, sa opiera o spoluprácu samospráv s verejnosťou – občanmi, podnikateľmi a inštitúciami, ktoré pôsobia v území mikroregiónu. Aktualizácia dokumentu vychádzala zo spracovaného dokumentu PHSR mikroregiónu a Integrovannej stratégie rozvoja územia. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je základným strednodobým dokumentom, ktorý určuje smerovanie rozvoja v danom území. Je východiskom pre získavanie finančných prostriedkov z mimo rozpočtových zdrojov pre miestne samosprávy.

Dokument bude mať nasledovné časti:

- **Úvod a Vízia**
- **Ekonomické a sociálne východiská**
 - Socio-ekonomická analýza
 - Analýza realizovaných opatrení
 - SWOT Analýza
 - Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja (Analýza problémov)
- **Rozvojová stratégia**
 - Ciele a priority
 - Priority a opatrenia rozvoja obcí
 - Priority a opatrenia rozvoja mikroregiónu
- **Finančný plán**
- **Zabezpečenie realizácie**
 - Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie
 - Monitorovanie a hodnotenie
- **Záver**
- **Prílohy a Fotodokumentáciu**

Význam a proces tvorby PHSR

Obce tvorbou rozvojového dokumentu splnia jednu zo základných povinností pre čerpanie finančných prostriedkov ES.

Riešenie rozvoja obcí a mikroregiónu podnetí racionálnejšie využívanie vlastných zdrojov a umožní čerpanie zdrojov národných i zdrojov ES pre rozvoj územia obcí i regiónu s cieľom vyrovnávanie regionálnych disparít.

Pri spracovaní programu rozvoja sú do regionálneho plánovania aktívne zapájané obce, mikroregión, verejnosť, samospráva, podnikatelia a inštitúcie. Spoluprácou na tvorbe PHSR sa podnikia partnerstvá v obciach i v regióne a vytvorí sa priestor pre komunikáciu a spoluprácu partnerov sociálneho a hospodárskeho rozvoja zameranú na spoločnú budúcnosť.

Združenie obcí sformuluje v dokumente plán projektov a zámerov, identifikujú sa možné zdroje a potenciálni žiadatelia/prijímatelia finančnej pomoci. Pri spoločnom plánovaní a realizácii sa vytvárajú podmienky pre združovanie zdrojov, kapacít a zvyšuje sa realizovateľnosť lokálnych a regionálnych zámerov.

Pre tvorbu PHSR bola použitá metodika Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja, vydaná v apríli 2004 (ISBN 80-89073-09-3). Aktualizáciou údajov sa nemení obsah pôvodného dokumentu, ale pozostáva hlavne v aktualizácii údajov, doplnení analytickej a strategickej časti.

Zapojenie občanov do spracovania v rokoch 2006 - 2007

Pri spracovaní PHSR sa v rámci obcí postupne vytvárali obecné akčné skupiny, ktoré boli lídrami v pomenovaní problémov a hľadanií riešení v obciach. Tieto budú v budúcnosti úzko spolupracovať s Informačným centrom Združenia obcí Handlovskej doliny pri hľadaní zdrojov a pri príprave projektov a ich realizácii.

V procese tvorby boli vytvorené dve skupiny na úrovni mikroregiónu:

- koordináčna skupina pre tvorbu PHSR, pozostávajúca zo zástupcov verejného a súkromného sektora – skupina formulovala víziu a jej členovia spolupracovali pri realizácii aktivity Občianske mapy v 1 etape a následne na ďalších etapách.
- skupina pre rozvoj cestovného ruchu, v ktorej sú zástupcovia samosprávy, podnikateľov a inštitúcií zainteresovaných do rozvoja cestovného ruchu – skupina pomenovala problémy rozvoja cestovného ruchu v území.

Verejnosť sa zapájala v procese tvorby aktivitami ako:

- tvorba vízie, Občianske mapy
- dotazníkový prieskum – podnikatelia, osobitne samospráva
- anketa verejnosti - Aby sa nám v Handlovskej doline lepšie žilo
- súťaž v 3 kategóriách: 1) fotografická súťaž, 2) súťaž pre deti v kreslení, maľovaní alebo výrobe priestorových makiet a 3) súťaž v písaní slohových prác, esejí. (vyhodnotenie súťaže v prílohe dokumentu)
- súťaž o logo mikroregiónu (v prílohe dokumentu)

Do súťaže boli zapojené 2 ZŠ, 5 MŠ a obyvatelia obcí, ktorí spolu zaslali 38 námětov :

Kategória 1.

„Miesta alebo veci, ktoré mám rád, rada v našej dedine a okolí“ – 1 súbor fotografií

Kategória 2.

„Môj sen o našej obci – ako bude vyzerat' naša obec o 30 rokov? Ako v nej budeme žiť?“ – 34 súťažných námětov (8 priestorových prác, 26 výkresov)

Kategória 3.

„Moja obec o 30 rokov – realita alebo sci-fi?“ – písomné práce mládež (rozprávania - 3 súťažné námety).

Informovanosť verejnosti

Informácie o významne PHSR pre mikroregión, o postupe prác na tvorbe dokumentu, o jednotlivých výstupoch dosiahnutých počas plánovania boli pravidelne zverejňované nasledovnými spôsobmi: na webových stránkach, článkami v regionálnej tlači a spotmi v regionálnej TV, oznamom na obecných infotabuliach s logom dokumentu PHSR, cez IT komunikačné kanály pre pracovnú skupinu, ankety občanom, stretnutia v obciach a prezentačné akcie a výstavy v MR. Prehľad :

- www.raztocno.sk
- www.handlova.sk
- My – Prieboj
- Handlovske noviny
- spoločné logo pre tvorbu dokument PHSR (pracovná skupina, verejnosť)
- leták Občianske mapy
- anketa verejnosti
- prezentačný deň ZO Handlovskej doliny – Dni vidieka Handlovskej doliny

Výsledky PHSR

PHSR Združenia obcí Handlovskej doliny je určené pre potrebu rozvoja združenia obcí mikroregiónu a súčasne ako podkladový materiál pre aktualizovaný dokument PHSR Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK) pre plánovacie obdobie 2007-2013.

Kľúčovými výstupmi je návrh priorit a opatrení vyplývajúcich z potrieb obcí Chrenovec-Brusno, Jalovec, Lipník, Malá Čausa, Ráztočno, Veľká Čausa a Združenia obcí Handlovskej doliny.

1.1 Vízia

Vznik občianskych vízií v obciach

Predstavy o tom, čo chcú občania v obciach zachovať, rozvíjať, prípadne utlmiť, boli získané prostredníctvom tzv. občianskych máp. V každej obci bola vytvorená jedna občianska mapa, v nich mali občania možnosť počas 1 mesiaca zakresliť svoje predstavy. Prezentácia občianskych máp bola realizovaná na podujatiach organizovaných v mikroregióne.

1.1.1 Vízia obcí mikroregiónu Handlovskej doliny

Vízia obcí mikroregiónu boli zozbierané prostredníctvom tzv. občianskych máp, ktoré boli zverejnené v každej obci na verejne dostupných miestach. Na občianske mapy zaznačovali deti i dospelí to, čo chcú v obci zachovať, vybudovať, zlepšiť, ale i to, čo chcú v obci zrušiť, odstrániť (ide o vízie, sny, čo by občania v svojej obci chceli mať – tieto mapy boli v ďalšej etape podrobené analýzám; cieľom je na základe analýz sformulovať reálne strategické ciele a návrh aktivít pre ďalší rozvoj všetkých obcí s využitím potenciálu celého mikroregiónu). Výsledkom sú nasledovné vízie:

Vízia obce Chrenovec – Brusno

“ My, občania obce Chrenovec – Brusno chceme, aby v našej obci boli dobré podmienky na športovanie, oddych a voľný čas. Preto chceme opraviť a dobudovať športovisko a plot pri škole, strechu na tribúne a lyžiarsky vleč. Predstavujeme si, že v našej obci bude raz stredisko športu aj s tenisovými kurtmi, detské ihriská, lesopark, kúpalisko, kino i obchodný dom. Aby sa nám tu dobre žilo, mala by byť obmedzená rýchlosť na hlavnej ceste, dobré asfaltové chodníky a cesty a čistota a poriadok v celej obci. ”

Vízia obce Jalovec

“My, občania obce Jalovec, chceme, aby v našej obci bolo dostatok priestoru pre deti: materská škôlka, klub detí, detské ihrisko, detské akcie, hojdačky a parky. Pre nás i budúce generácie tu chceme zachovať prírodu, lazy, kostol. Aby sa nám tu dobre žilo, chceme, aby bola obmedzená rýchlosť na hlavnej ceste, vyznačené bezpečné prechody cez cestu, aby tu boli zrekonštruované cesty, staré budovy a mlyn. Chceme obnoviť požiarňu zbrojnicu, upraviť cintorín a udržiavať čistotu a poriadok na verejných priestranstvách. Želáme si, aby tu bolo viac možností pre aktívny oddych: kúpalisko, volejbalové ihrisko, tenisový kurt i knižnica. Páčilo by sa nám, keby tu bolo viac obchodov, krajčírstvo, pizzeria, zmrzlinový stánok a veľa firiem. A dôležité bude, aby mali občania našej obce zamestnanie. ”

Vízia obce Lipník

“ My, občania obce Lipník, chceme do budúcnosti zachovať naše spojenia s históriou - drevenú zvoničku i studňu. Aby sa nám tu dobre žilo, chceme, aby v našej obci bolo dost' kultúry - divadlo, folklór, kino, ale i športové stredisko. Aby tu bolo viac možností pre deti, mládež i dospelých - detské ihrisko s pieskoviskom a kolotočom, park s lavičkami, cyklistická trasa, kúpalisko, materská škôlka i klub dôchodcov. Chceli by sme mať dobrý prístup na internet, nákupné stredisko, nové cesty a chodníky a dostupné bývanie v rodinných domoch i bytoch. Prajeme si obnoviť priehradu, tradície v Ďureje doline, salaš a tržnicu. ”

Vízia obce Malá Čausa

“ My, občania Malej Čause chceme v našej obci zachovať okolitú prírodu, kostol a školu. Aby sa nám tu dobre žilo, chceme, aby sa znížil hluk v obci, odstránili divoké skládky a neporiadok. Chceme obnoviť staré cesty a vybudovať nové, vyčistiť priehradu a zlepšiť dostupnosť obce verejnou dopravou. Chceme tu mať detské ihriská, knižnicu, kultúrny dom, dobré služby a viac televíznych programov. ”

Vízia obce Ráztočno

“ My, občania obce Ráztočno, by sme chceli v našej obci zachovať všetko dobré, čo dnes funguje a na čo sme hrdí: služby, akcie pre deti i dospelých, klzisko, ihrisko, vleč, studničku pri kríži, okolitú prírodu, jazdecký klub, školu, knižnicu, dom kultúry, bytovky a peknú internetovú stránku. Aby sa nám tu dobre žilo, chceme tu mať viac obchodov, väčší vleč, krajšie detské ihrisko, detské diskotéky, i kolotoče. Predstavujeme si, že v obci budeme mať zrekonštruovaný dom kultúry, chránené železničné priecestia, kúpalisko, tribúnu, útulok, a tiež cyklotrasu popri Handlovke a železnici až do Prievidze. Chceme, aby v obci bolo čisto a poriadok, aby sme všetci dodržiavali pravidlá, ktoré nám uľahčujú život, aby sme si neničili to, čo je v už našej obci vybudované. ”

Vízia obce Veľká Čausa

„ My, občania obce Veľká Čausa, chceme v našej obci zachovať naše pekné ulice, detské ihrisko, materskú škôlku, požiarnu zbrojnicu a klubovňu, ranč a obecný úrad. Chceli by sme, aby v našej obci bolo stredisko športu s tenisovým kurtom, nohejbalovým ihriskom i turistickou ubytovňou, kino, obchodný dom a motorest – teda aby okrem krčmy tu boli i ďalšie priestory pre zábavu. Mali by sme sa viac venovať vzhľadu a čistote nášho prostredia, čo znamená napr. čistý potok a rekonštruované, pekné domy v obci, a tiež poriadok na družstve. Aby sa nám tu dobre žilo, predstavujeme si aj výstavbu nových bytov a bioelektrárne. “

1.1.2 Vízia Združenia obcí Handlovskej doliny

Vízia mikroregiónu obcí Handlovskej doliny je spoločná predstava o tom, ako sa bude žiť v tomto území o 30 rokov. Vízia je všeobecnou hodnotou, ktorú zdieľame, a od ktorej sa odvíja analýza i formulovanie strategických cieľov a aktivít.

Vízia mikroregiónu bola formulovaná na spoločnom stretnutí predstaviteľov inštitúcií, podnikateľov a občanov v júni 2006. Následne bola zverejnená na www stránke mikroregiónu a v médiách.

Vízia Združenia obcí Handlovskej doliny

„ Predstavujeme si, že v Handlovskej doline o 30 rokov budú občania žiť bezpečne, v zdravom životnom prostredí a v ekonomicky prosperujúcom mikroregióne. Budú tu fungovať dôstojné zdravotné a sociálne služby pre občanov, s dostupným bývaním pre všetkých, s dobrými podmienkami pre rozvoj malého a stredného podnikania ako i pre oddych občanov aj návštevníkov. Urobíme všetko pre zachovanie nášho kultúrneho dedičstva a pre dobrú starostlivosť o poľnohospodársky pôdny fond. Občania budú vzdelaní, bude fungovať medziobecná a medzisektorová spolupráca a komfortné dopravné spojenie medzi obcami i navonok. “

2. Základná charakteristika mikroregiónu

2.1 Zloženie mikroregiónu

2.1.1 Poloha

Riešené územie obcí mikroregiónu Handlovskej doliny je v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov a vyhlášky MŽP SR č.55/2001 Z.z. vymedzené hranicami katastrálnych území jednotlivých obcí mikroregiónu so zohľadnením záujmov a stykov s okolitými sídelnými útvarmi. Je tvorené administratívno - správnymi územiami šiestich susedných obcí:

Združenie obcí Handlovskej doliny – obce
Chrenovec–Brusno
Jalovec
Lipník
Malá Čausa
Ráztočno
Veľká Čausa

Nachádza sa v Trenčianskom kraji, v okrese Prievidza, v Handlovskej doline. Hranica mikroregiónu prechádza hrebeňmi pohorí Žiar a Vtáčnik, územím rozhrania Prievidzskej a Handlovskej doliny, hranicou katastrálneho územia mesta Handlová. Nadmorská výška mikroregiónu sa pohybuje od 285 m n. m. - údolie rieky Handlovka, do 1136 m n. m. - najvyšší vrch Biely Kameň v pohorí Vtáčnik.

Mikroregión Handlovskej doliny je charakteristický výraznou členitosťou územia, ktorým preteká rieka Handlovka. Je obkolesený vencom pohorí a čiastočne je otvorený len v smere toku rieky Handlovka.

Patrí do prievidzského ťažiska osídlenia, ktoré je v rámci koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 podporované ako ťažisko druhej úrovne. Leží na trase cesty I/50 Trenčín – Bánovce - Prievidza – Handlová - Žiar, ktorá je považovaná za hornonitriansku sídelnú rozvojovú os. Obce mikroregiónu ležia na uvedenej osi, resp. sú dostupné priamymi odbočkami z uvedenej trasy v dĺžke cca 2 km.

V osídlení mikroregiónu sa nachádzajú vidiecke sídla, ktoré sú nedostatočne vybavené sociálnou a technickou infraštruktúrou a čiastočne aj komunikačnou. Majú lokálny miestny význam.

2.1.2 Rozloha

Rozloha mikroregiónu je 6 998 há. K 31.12.2008 v ňom žilo 4 763 obyvateľov. Priemerná hustota osídlenia je 68 obyvateľov na 1 km². Hustota obyvateľstva v jednotlivých obciach mikroregiónu je vzhľadom na rôznu veľkosť katastrálnych území a počet obyvateľov značne odlišná. V smere Z–V (smer Prievidza–Handlová) je mikroregión dlhý 10 km.

Obec	Rozloha [ha]
Chrenovec- Brusno	1232
Jalovec	602
Lipník	548
Malá Čausa	1535
Ráztočno	2360
Veľká Čausa	721
Spolu	6998

2.1.3 Počet obyvateľov a domov

Najvyšší počet obyvateľov dosiahol mikroregión v roku 1995, najnižší v roku 1890. V posledných rokoch dochádza k mierne progresívnemu vývoju počtu obyvateľov v obciach mikroregiónu, a to najmä vplyvom migrácie obyvateľstva z miest do vidieckych sídiel.

Obec	Počet obyvateľov k 31.12.2005	Počet obyvateľov k 31.12.2006	Počet obyvateľov k 31.12.2007	Počet obyvateľov k 31.12.2008
Chrenovec- Brusno	1342	1344	1354	1355
Jalovec	560	564	583	590
Lipník	467	471	461	466
Malá Čausa	631	660	648	645
Ráztočno	1216	1231	1235	1254
Veľká Čausa	425	441	456	453
Spolu:	4641	4711	4737	4763

Zdroj : Ocu obcí

Zo sledovaných štatistických údajov vyplýva, že počet živonarodených obyvateľov, t.j. pôrodnosť, je vyššia ako počet zomrelých obyvateľov, t.j. úmrtnosť. Imigrácia (prist'ahovaní) prevláda nad migráciou (vyst'ahovaní), z čoho vyplýva pozitívna charakteristika mikroregiónu z hľadiska pohybu obyvateľstva v obciach mikroregiónu. Ak porovnáваме obdobia rokov 2005 a 2008 bol prirodzený prírastok 122 obyvateľov.

V mikroregióne sa nachádzajú prevažne rodinné domy, bytová výstavba je v minimálnom rozsahu. Architektúra domov je typická pre každú obec, pričom ju tvoria domy 80 – 100 ročné (schátralé alebo neobývané) s architektonickými prvkami typickými pre každú obec, ďalej domy 20 – 50 ročné, obývané a udržiavané a domy 1 – 10 ročné s prvkami modernej architektúry. V každej obci sa nachádzajú obecné objekty (obecný úrad, škola, materská škola, školská jedáleň, kultúrny dom, hasičská zbrojnica, zdravotnícke zariadenie) ako aj kultúrno-historické objekty (kostoly, fary, kaplnky, zvonica, pamätníky, pamiatkové objekty).

Bytový fond územia MR

Obec	Počet rod. domov	Počet byt. domov-bytov	Neobývané domy v roku 2007	Neobývané domy v roku 2009	Obecné objekty	Historické objekty
Chrenovec-Brusno	378	452	63	64	5	1
Jalovec	170	186	16	16	2	1
Lipník	148	185	39	24	3	1
Malá Čausa	203	252	34	51	4	1
Ráztočno	393	489	45	64	5	1
Veľká Čausa	129	166	10	26	4	-
Spolu	1 421	1530	207	245	23	5

Pri porovnaní stavu neobývaných domov z roku 2007 s rokom 2009 môžeme konštatovať, že sa znížil ich počet iba v jednej obci - Lipník. V ostatných obciach je nárast neobývaných domov, čo nepriaznivo vplýva na vzhľad obce.

2.1.4 Dominanty

Mikroregión môžeme charakterizovať ako vidiecku oblasť s priemyselnou a poľnohospodárskou činnosťou s podhorskými a horskými prvkami. Mikroregión je ovplyvnený blízkosťou mestských aglomerácií Prievidza, Handlová a priemyselným zameraním regiónu. Poloha obcí v krajinno-prírodnom prostredí Handlovskej kotliny spolu s kultúrnohistorickým, ľudským a zdrojovým potenciálom dáva predpoklad pre rozvoj CR v regióne s ponukou pre športovo-turistický a oddychovo-relaxačný a poznávací turizmus.

Hlavnou dominantou je prirodzená krajina reprezentovaná lesnou krajinou vo východných a západných častiach katastrálnych území obcí patriacou do celkov pohorí Žiar a Vtáčnik, s najvyšším vrchom Bralová skala. Súčasťou prírodnej scenérie je vodný tok rieky Handlovky s kotlinovým rázom na území mikroregiónu.

Pôvodne osídlenie a zástavba mikroregiónu sú ovplyvnené baníckou tradíciou regiónu. K historickým dominantám patria sakrálné objekty (kostoly, drevená zvonička). Mikroregión má dobré kultúrne zázemie (folklórny súbor Hájiček). Každá obec disponuje plochami pre športové ihrisko (futbal, loptové hry). Aktívnemu cestovnému ruchu a rekreácii dominuje rekreačný areál Remata (hotel, chaty, ubytovne, reštaurácie).

Usporiadany verejný život zabezpečujú obecné režimy jednotlivých obcí mikroregiónu (samospráva, školstvo, podnikatelia a samotní obyvatelia obcí).

2.1.5. Majetok obcí podľa účtovníctva rok 2009

Chrenovec - Brusno	2 070 082,02 €
Jalovec	864 892,00 €
Lipník	418 923,00 ,€
Malá Čausa	249 743,00 €
Ráztočno	1 275 238,00 €
Veľká Čausa	204 350,00 €
Majetok obcí spolu:	4 706 128,02 €

2.2 Obce mikroregiónu - základná charakteristika

2.2.1 Chrenovec-Brusno

Chrenovec leží vo východnej časti Hornonitrianskej kotliny na nive Handlovky, na pahorkatine a juhozápadných svahoch pohoria Žiar. Nadmorská výška v strede obce je 365 m n. m., vo zvyšku katastrálneho územia je 319 - 832 m n. m.. Členité územie tvoria flyšové pieskovce, ílovce, andezity a kryštalické horniny. Prevládajú hnedé lesné pôdy. Územie je okrem okolia obce zalesnené jedľobučinami, miestami so smrekom.

Prvýkrát sa obec Chrenovec spomína v roku 1243. Patrila Dobákovcom, od roku 1244 panstvu Bojnice. V roku 1553 mala mlyn, 6 port, v roku 1675 25 poddanských a 3 želiarske domácnosti (125 obyvateľov), v roku 1778 19 poddanských, 1 želiarsky dom a 181 obyv., v roku 1828 27 domov a 186 obyv. Zaoberali sa poľnohospodárstvom, chovom dobytka a ovocinárstvom, chodili na sezónne poľnohospodárske práce.

Obec Brusno sa vyvinula zo starej slovenskej osady. Pôvodne patrila Dobákovcom, od roku 1244 panstvu Bojnice. Doložená je z roku 1430. V roku 1553 mala 10 port, v roku 1675 138 obyvateľov, v roku 1715 14 domácností, v roku 1778 246 obyvateľov, v roku 1828 33 domov a 232 obyvateľov. V roku 1735 obec vyhorela. Od 17. storočia obyvatelia pracovali na panskom majeri v Čause, po zrušení robôt ako sezónni robotníci a nádenníci, v 19. storočí zbierali maliny, vyrábali obruče z brezového dreva. V roku 1960 obec pričlenili k Chrenovcu.

Súčasná obec má **charakter vidieckeho sídla** s funkciou bývania, prvovýroby a turizmu. Územie je stredne urbanizované, obklopené poľnohospodárskou a lesnou krajinou. Z hľadiska medzisídelných väzieb sú najvýraznejšie väzby na mestá Handlová, Prievidza, na obce Ráztočno, Lipník, Veľká Čausa, Malá Čausa, s ktorými má priame dopravné prepojenie.

Spôsobom **pôvodnej zástavby** sa časť obce Chrenovec radí medzi hromadné dediny a jadro časti obce Brusno tvorí dedina pri hradskej.

Dominantou obce a významným folklórnym prvkom v exteriéri obce bol do roku 2005 symbol drevenej šišky umiestnený pri hlavnej ceste I/50, v súčasnosti umiestnený v depozite obecného úradu. Prírodnou zaujímavosťou mimoriadneho významu sú jedinečné pieskovcové gule – zvetrané usadeniny tret'ohorného mora (pred 40 miliónmi rokov) s veľkosťou od 10 - 200 cm. Veľký význam v kultúrno-spoločenskom živote obce má folklórny súbor HÁJICEK a Malý HÁJICEK.

Obec má lokálny význam a plní funkciu spádovej obce pre mikroregión s vybavenosťou v zdravotníctve a v školstve. Z hľadiska počtu obyvateľov je obec najväčšia v MR a podľa rozlohy patrí k tretej najväčšej v MR.

Obec Chrenovec-Brusno	
Prvá zmienka o obci	1243
Administratívne časti	Brusno
Počet obyvateľov r.2008	1232
Počet domov r.2008	452
Index vitality	79
Dĺžka miestnych komunikácií	10 km
Občianska vybavenosť	5
Školy	1 ZŠ, 1MŠ
Plynofikácia	Áno, 100% obce, 80% prípojok
Vodovod a kanalizácia	Áno- 100% obce; nie
Pôvodné činnosti	Chrenovec-poľnohospodárstvo, chov dobytka, ovocinárstvo, Brusno- poľnohospodárstvo, zber ovocia, výroba drev.obručí

Prevažujúca činnosť	Zamestnanosť
Najväčšia dominanta	Pieskovcové gule, (drev. šiška)
Frekventované priezviská	Trgiňa, Paulík, Ondrejovič
Počet obyv. so živnost. listom	12

Rozvojové tendencie obce vyplývajú z aktuálnych funkcií sídla hlavne so zameraním na rozvoj bývania rozširovaním bytovej výstavby, zvyšovanie úrovne zdravotníckej vybavenosti obce a MR, zlepšenie úrovne infraštruktúry obce a MR v oblasti školstva, prebudovanie MS na Dom osvetly, dobudovanie vybavenosti futbalového areálu. V roku zahájila obec výberové konanie pre spracovanie územno – plánovacej dokumentácie.

2.2.2 Jalovec

Obec Jalovec leží v severovýchodnej časti Hornonitrianskej kotliny, v doline rieky Handlovka. Nadmorská výška je v strede obce 351 m n. m., v ostatných častiach katastrálneho územia leží vo výške 332 m – 869 m n. m. Územie na pahorkatine a juhozápadných svahoch pohoria Žiar tvoria štvrtohorné piesky, pieskovce, druhohorné vápence a kryštálické horniny. V okolí obce je územie prevažne odlesnené, v extraviláne sa vyskytujú jedľobučiny, miestami so smrekom.

Písomne sa prvý raz uvádza v roku 1430 ako príslušenstvo Bojnického hradu. Vznikla však v 12. storočí. Začiatkom 13. storočia patrila rodine Dubakovcov, od roku 1244 panstvu Bojnice. Poddaní zásobovali zámok metlami, panskému záhradníkovi museli odvádzať vetvičky jalovca a chrenu.

V roku 1553 vlastnilo panstvo 3 porty, v roku 1675 tu žilo 86 obyvateľov, v roku 1715 malo 9 domácností, v roku 1778 mala obec 203 obyvateľov, v roku 1828 26 domov a 183 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom, chovom oviec, vyrábali šindle a obruče z brezového dreva, časť odchádzala na sezónne práce. V 15.- 16. storočí boli v obci sklárske pece. V roku 1749 založili Pállfyovci v doline Huňovo skláreň s 5 pecami a mlynom na drvenie vypáleného kremeňa, v roku 1831 postavili vápenku. Obec sa v 20. storočí stala poľnohospodárskou obcou.

Obec má charakter podhorského vidieckeho sídla. V obci prevláda funkcia bývania a prvovýroby. Sídelné štruktúry sú obklopené poľnohospodárskou a lesnou krajinou. Z hľadiska medzisídelných väzieb sú najvýraznejšie väzby na mestá Handlová, Prievidza a na obce Ráztočno a Chrenovec - Brusno, s ktorými má priame dopravné prepojenie.

Spôsobom pôvodnej zástavby sa obec radí medzi hromadné obce, nemá vytvorený centrálny zhromažďovací priestor. Obec pretína rýchlostná komunikácia celoštátneho významu č. I./50. Obec je charakteristická nízkopodlažnou uličnou zástavbou rodinných domov.

Dominantou obce je katolícky kostol Božského srdca Ježišovho postavený v roku 1927. Umiestnený je na začiatku obce. Pôvodné domy boli zväčša trojpriestorové pod tvrdou krytinou, hospodárske priestory boli radené za obytnou časťou. Sú kamenné s obdĺžnikovým pôdorysom, krytou sedlovou strechou, majú dva vchody zvýraznené výstupkami. Nad vchodom býva uvedený letopočet vzniku stavby. Stavba nemá okná, len vetráky. Miestnosti sú zaklenuté trámovými stropmi.

Obec má lokálny význam. Z hľadiska rozlohy patrí obec v mikroregióne k najmenším i podľa počtu obyvateľov.

Obec Jalovec	
Prvá zmienka o obci	1430
Administratívne časti	-
Počet obyvateľov r.2008	590
Počet domov r.2008	186
Index vitality	54
Dĺžka miestnych komunikácií	5 km
Občianska vybavenosť	2
Školy	1 MŠ
Plynofikácia	Áno, 100% obce, 80% prípojok
Vodovod a kanalizácia	Áno- 100% obce; kanal.-nie, ČOV- MŠ, OcÚ
Pôvodné činnosti	Poľnohospodárstvo, chov oviec, výroba šindľov a obručí z brezového dreva
Prevažujúca činnosť	Zamestnanosť
Najväčšia dominanta	Kostol
Frekventované priezviská	Kotian, Kmeť
Počet obyv. so živnost. listom	16

Rozvojové tendencie obce sú zamerané na rozvoj bývania v obci výstavbou bytoviek, skvalitnenie životného prostredia obce výstavbou kanalizácie, spracovanie bioodpadu na úrovni MR a skvalitnenie života obyvateľov obce a okolia na vidieku posilnením oddychovo rekreačnej funkcie obce prestavbou športového areálu obce. Pre rozvoj územia obce vypracovať územno-plánovacia dokumentáciu obce.

2.2.3 Lipník

Obec Lipník leží v severnej časti hornonitrianskej kotliny na strednom toku rieky Handlovka. Nadmorská výška v strede obce je 321 m n. m., ostatná časť katastrálneho územia leží vo výške 306 m – 852 m n. m.. Územie tvoria staršie tret'ohorné pieskovce a granity. A svahoch prevládajú dubovo – hrabové lesy a jedľobučiny.

Prvá písomná zmienka o tejto obci je z roku 1355. Pôvodne patrila panstvu Sivý Kameň, neskoršie Kerekovcom z Necpál, ktorí boli prívržencami husitov. V rokoch 1431-34 ju zničili zápasy medzi zemanmi, prívržencami Žigmunda a husitov. V roku 1492 ju získali Majthényiovci, od roku 1695 patrila panstvu Bojnice. V roku 1675 mala 132 obyvateľov, v roku 1715 22 domácností, v roku 1778 24 poddanských a želiarske domácnosti, v roku 1828 28 domov a 192 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a chodili na lesné práce. Tretinu obrábanej pôdy tvorili kopanice.

Spôsobom pôvodnej zástavby sa obec radí medzi cestnú radovú dedinu, bez centrálného priestoru. Obec je charakteristická nízkopodlažnou uličnou zástavbou rodinných domov postavených do svahu. V obci je postavená drevená šalovaná zvonica s nadstavcom, veža je krytá ihlancom, z polovice 19. storočia.

Pôvodné domy boli orientované so štítom na cestu, ale i na šírku ku komunikačnej osi. Boli realizované z nepálenej tehly a mali hladkú omietku (obielené domy). Strechy boli sedlové alebo valbové, s tvrdou krytinou (predtým šindel' a slama). Hospodárske priestory boli radené vo dvoroch za obytnou časťou. Po roku 1945 sa stavali domy so štvorcovým pôdorysom v záhradkách, s viacerými

izbami, kuchyňou, toaletnými a hygienickými priestormi, garážou. Negatívnym zásahom do vidieckej architektúry obce bola ojedinelá výstavba rodinných domov a občianskej vybavenosti s plochými strechami v 70.- 80. rokoch.

Súčasná výstavba obsahuje tradičné architektonické prvky. Objekty základnej vybavenosti a služieb sú rozmiestnené po obci.

Dominantou obce je drevená zvonica z polovice 19. storočia, najstaršou pamiatkou je zvon z roku 1783; kultúrny dom, postavený ako jeden z prvých v Handlovskej doline (kapacita 100 ľudí).

Obec Lipník	
Prvá zmienka o obci	1355
Administratívne časti	-
Počet obyvateľov r.2008	466
Počet domov r.2008	185
Index vitality	81
Dĺžka miestnych komunikácií	3,5 km
Občianska vybavenosť	3
Školy	1 MŠ
Plynofikácia	Áno, 100% obce, 80% prípojok
Vodovod a kanalizácia	Áno- 99% obce; ver. kanalizácia nie, dažďová áno
Pôvodné činnosti	Poľnohosp., tkanie kobercov košíkárstvo, konopárstvo,
Prevažujúca činnosť	Zamestnanosť
Najväčšia dominanta	Drevená zvonička, zvon z r.1783
Frekvencované priezviská	Lenhart, Mikuška, Šovčík, Liška
Počet obyv. so živnost. listom	6

Rozvojové tendencie obce sú zamerané na podporu podnikania ponukou nových podnikateľských plôch, rozvoj bývania výstavbou bytových domov v obci, v podpore rozvoja CR, v rozvoji infraštruktúry na skvalitnenie životného prostredia obce odkanalizovaním obce do ČOV Prievidza.

2.2.4 Malá Čausa

Obec leží na ceste č.III/05069, mimo hlavného dopravného koridoru mikroregiónu – cesty I/50. Kataster obce sa rozprestiera v severnej časti Hornonitrianskej kotliny v doline Čausianskeho potoka. Nadmorská výška v strede obce je 340 m n. m., v ostatných častiach katastrálneho územia leží vo výške 317 m – 832 m n. m.. Územie na pahorkatine a na úpätí pohoria Žiar tvoria staršie tret'ohorné pieskovce, ílovce a ml. tret'ohorné piesky, íly, andezity a granity. Územie je v okolí obce odlesnené, inde sú dubohrabiny a jedľobučiny, miestami so smrekom. Objavili sa zvyšky tret'ohornej fauny.

Obec sa nepriamo spomína v roku 1358, priamo v roku 1430. Patrila panstvu Bojnice, neskoršie Pállfyovcom. Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom, furmančili, chovali dobytok a ovce a predávali ovocie. V 19. storočí chodili na sezónne poľnohospodárske práce. V 20. storočí väčšina obyvateľov pracovala v priemysle na okolí. V súčasnosti prevažná časť obyvateľstva pracuje v zamestnaneckom pomere, povolenie na živnosť má 8 fyzických osôb.

V podnikaní so sídlom v obci pracujú 3 firmy (stolárstvo, umelecké kováčstvo, autodielniňa) s 54 zamestnancami.

Spôsobom pôvodnej zástavby sa obec radí medzi potočné radové dediny, ktorá zostala po dnes. Obec je charakteristická nízkopodlažnou uličnou zástavbou rodinných domov osadených do svahu. Z konca 19.storočia sú trojpriestorové domy murované z kameňa pod valbou, prípadne sedlovou strechou, pôvodne pod slamenou krytinou, nahradenou neskôr eternitom. Hospodárske budovy väčšinou zrubové, radia sa za obytnou časťou. Niektoré domy majú výšky a pre oblasť typické rámovanie priečelia barokovými lizénami. Pri potoku je skupina sýpok, postavených z kameňa a z nepálených tehál, majú aj výšky. Niektoré sýpky majú lizénové rámovanie a vchody zdôraznené výpustkami. Murované domy neskoršej výstavby nadväzujú na miestne dispozície a sú pod tvrdou krytinou. Po roku 1945 majú domy štvorcový pôdorys. V rokoch 1970-1990 sa stavali rodinné domy s plochou strechou. V súčasnosti sa stavajú jednopodlažné rodinné domy so sedlovou strechou. Najstarší dom má súpisné číslo 102.

Dominantou obce je katolícky kostol Ružencovej Panny Márie z roku 1902 a najmä kopce okolitej príroda. Z intravilánu obce vedie lesná cesta s napojením na Bojnický cyklookruh. Hlavnou prioritou obce je výborné zázemie pre rekreáciu, turizmus, šport, ďalej chalupárstvo, hubárstvo, poľovníctvo, rybárstvo.

Objekty základnej vybavenosti a služieb sú postavené pozdĺž št. cesty III. triedy, ktorá je vedená stredom obce a tvoria jeho jadro. V obci je v prevádzke internetová čítareň prístupná verejnosti.

Obec Malá Čausa má miestny lokálny význam.

Obec Malá Čausa	
Prvá zmienka o obci	1358
Administratívne časti	-
Počet obyvateľov r.2008	645
Počet domov r.2008	203
Index vitality	70
Dĺžka miestnych komunikácií	4,8
Občianska vybavenosť	4
Školy	1 ZŠ roč.1.- 4., 1MŠ
Plynofikácia	Áno
Vodovod a kanalizácia	100%, nie
Pôvodné činnosti	Želiari, furmančina, chov dobytky a oviec
Prevažujúca činnosť	Zamestnanosť
Najväčšia dominant	Kostol
Frekventované priezviská	Matiaško, Chlpek, Šimko, Vido
Počet obyv. so živnost. listom	8

Rozvojové tendencie obce sú zamerané na rozvoj bývania v obci (výstavba RD a rekonštrukcia bytoviek), rekonštrukciou miestnych komunikácií, skvalitnenie životného prostredia obce výstavbou kanalizácie a separáciou odpadu, výsadbou zelene v obci a celkovým skvalitnením života obyvateľov obce. Pre rozvoj územia obce vypracovať územno-plánovacia dokumentácia obce. Pokračovanie v spolupráci s družobným mestom Role, okres Šumperk, Česká republika.

2.2.5 Ráztočno

Obec Ráztočno leží v handlovskom výbežku Hornonitrianskej kotliny pri juhozápadnom úpätí pohoria Žiar v doline potoka Handlovka, na ceste č. I/50, hlavnej dopravnej tepne mikroregiónu. Pahorkatinný až hornatinný povrch územia tvoria flyšové pieskovce, ílovce a kryštálické horniny. Má rendziny a hnedé lesné pôdy. Okrem okolia obce je zalesnený jedľobučinami miestami s prímiesou borovice a smreku. Nadmorská výška v strede obce je 356 m, vo zvyšku katastrálneho územia je 346 - 392 m.

Písomne je obec doložená od roku 1429. Patrila panstvu Bojnice. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom dobytka, povozníctvom, výrobou metiel, pokrovcov, predajom ovocia v Kremnici, chodili na sezónne poľnohospodárske práce, v roku 1906 založili spotrebné družstvo. V roku 1908 obec vyhorela. V 20. storočí sa obec podstatne nezmenila. Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom, prevažná časť však pracovala v energetickom priemysle v meste Handlová a v okresnom sídle Prievidza. V súčasnosti prevažná časť obyvateľstva pracuje v zamestnaneckom pomere, povolenie na živnosť má 14 fyzických osôb.

V podnikaní so sídlom v obci pracuje 5 firiem (ťažba štrkopieskov, skloštúdio, stavebníctvo, autoopravovňa, Agroprodukt) s cca 50 zamestnancami.

Spôsobom pôvodnej zástavby sa obec radí medzi dediny pri hradskej. Rodinné domy boli orientované dvojsovým priečelím na komunikačnú os. Zástavbu ďalej charakterizujú domy postavené z kameňa a nepálenej tehly. Sú trojpriestorové so sedlovými a valbovými strechami, sekundárne pod tvrdou krytinou. Hospodárske priestory sú radené za obytnou časťou. Existujú pôvodné domy a sýpky s výškou. Celkovo obec charakterizuje nízkopodlažná zástavba rodinných domov, doplnená troma bytovými domami.

Dominantou obce je rekreačné stredisko Remata, ktoré je umiestnené v pohorí Žiar. Patrí medzi najvyhládavanejšie lokality mikroregiónu, s regionálnym významom. Hlavnou dominantou obce je jej veľkosť a objekty základnej vybavenosti a služieb postavené pozdĺž štátnej cesty I/50. Cesta je vedená stredom obce a z hľadiska územného je nepriaznivo rozdeľuje na dve časti. Ostatné objekty vybavenia sú roztrúsené po obci.

Obec Ráztočno má lokálny význam.

Obec Ráztočno	
Prvá zmienka o obci	1429
Administratívne časti	-
Počet obyvateľov r.2008	1254
Počet domov r.2008	393
Index vitality	56
Dĺžka miestnych komunikácií	8,9
Občianska vybavenosť	10
Školy	1 ZŠ, 1MŠ
Plynofikácia	Áno
Vodovod a kanalizácia	100%, nie
Pôvodné činnosti	Poľnohos., povozníctvo, chov dobytka, výroba metiel, pokrovcov, predaj ovocia
Prevažujúca činnosť	Zamestnanosť
Najväčšia dominant	Kostol so slnečnými hodinami
Frekvencované priezviská	Madaj
Počet obyv. so živnosť. listom	14

Rozvojové tendencie obce sú zamerané na rozvoj cestovného a turistického ruchu na Remate, bývania v obci, priaznivého podnikateľského prostredia, vybudovania verejnej kanalizácie s napojením na ČOV. Pre rozvoj územia obce vypracovať územno-plánovaciu dokumentáciu obce.

2.2.6 Veľká Čausa

Obec Veľká Čausa leží v juhovýchodnej časti Hornonitrianskej kotliny na strednom toku Handlovka, na tangente cesty č.I/50. Pahorkatinný povrch chotára tvoria ml. tret'ohorné pyroklastiká andezitov, pieskovce a vápnité íly, sčasti pokryté sprašovými hlinami. Z pôvodných dubohrabín a jedľobučin zostali nepatrné zvyšky. Má illimerizované a hnedé lesné pôdy. Nadmorská výška v strede obce je 312 m, vo zvyšku katastrálneho územia je 285-361 m.

Obec sa spomína v listine prvýkrát v roku 1430. Patrila panstvu Prievidza. Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom, chovali dobytok a ovce, v 16. a 19. storočí pracovali na pánskom majeri, povozničili, predávali ovocie a vyrábali krpce. Časť odchádzala na sezónne práce. V 19.storočí v chotári ťažili liadok. V súčasnosti prevažná časť obyvateľstva pracuje v zamestnaneckom pomere, povolenie na živnosť má 7 fyzických osôb.

V podnikaní so sídlom v obci pracujú 2 firmy (píla, stavebná činnosť, autoopravovňa - služby) s 15 zamestnancami.

Spôsobom pôvodnej zástavby sa obec radí medzi dediny pri hradskej s centrom obce. Charakteristická je nízkopodlažnou uličnou zástavbou rodinných domov, ktoré sú stavané na ceste smerom na Brusno. Domy sú orientované štítlmi do ulice. Staršie domy majú hospodárske budovy pristavané za obytným traktom. Zo staršej zástavby sa zachovalo niekoľko murovaných sýpok s výškami, pod tvrdou krytinou.

Dominantou obce je kostol sv. Gorazda, umiestnený v centre obce. Stred obce je definovaný svojím priestorom s existujúcimi objektmi vybavenosti a bývania. Výhodou obce je dostupná vzdialenosť od mesta Prievidza, ťažiska regiónu hornej Nitry (5km).

Obec Veľká Čausa	
Prvá zmienka o obci	1430
Administratívne časti	-
Počet obyvateľov r.2008	453
Počet domov r.2008	129
Index vitality	57
Dĺžka miestnych komunikácií	2,8
Občianska vybavenosť	4
Školy	1MŠ
Plynofikácia	Áno
Vodovod a kanalizácia	100%, nie
Pôvodné činnosti	Poľnohos., chov dobytka a oviec, výroba krpcov
Prevažujúca činnosť	Zamestnanosť
Najväčšia dominant	Chránené lipy na cintoríne,
Frekventované priezviská	Ďurdina
Počet obyv. so živnost. listom	7

Rozvojové tendencie obce sú zamerané na vybudovanie rekreačného areálu v obci regionálneho významu (podnikateľský zámer), na tvorbu ÚPD, rozvoj bývania, skvalitnenie životného prostredia obce výstavbou kanalizácie a separáciou biologického odpadu, odstránením nelegálnych skládok v obci, využívanie a spracovanie biomasy.

3. Ekonomické a sociálne východiská

Pre ekonomické a sociálne východiská mikroregiónu Handlovskej doliny posudzujeme tie parametre, ktoré sú určené pre naplnenie hlavných rozvojových smerov – teda oblastí:

- Cestovného ruchu
- Rozvoja vidieka
- Ochrany životného prostredia
- Tradičných výrob a služieb
- Rozvoj bývania
- Rozvoj podnikania

Hodnoty parametrov a ukazovateľov, ktoré sú významné pre uvedené ciele uvádzame súhrne za celý mikroregión.

Špecifické parametre, ktoré sú významné len pre niektorú obec, uvádzame v časti analýz samotnej obce.

3.1 Sociálne – ekonomická analýza

3.1.1 Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

Hlavným rekreačným ťažiskom a centrom je vybudované stredisko cestovného ruchu Remata, ktoré leží v pohorí Žiar. Spolu s vidieckym charakterom obcí, ktoré bez väčších viditeľných urbanistických negatívnych mestských a prímestských prvkov, poskytujú zaujímavý potenciál pre rozvoj cestovného ruchu. Uvedený základný potenciál sa môže oprieť o ďalšie jestvujúce rekreačno-turistické aktivity v pohorí Žiar a Vtáčnik a to:

- Jazdectvo na koňoch, jazdecké areály a turistika,
- Cykloturistika – Bojnický cyklookruh, iné trasy,
- Lyžiarske a turistické stredisko REMATA
- Využívanie ťažby surovín – ťažba štrkopiesku, dreva,
- Využívanie pôdy,
- Prírodné danosti, unikáty a atraktivity v území obcí

Ďalším významným potenciálom rozvoja územia je blízka poloha mikroregiónu k lokalitám cestovného ruchu medzinárodného, národného a regionálneho významu ako sú:

- Bojnice – termálne kúpele, Bojnický zámok, zoologická záhrada
- Prievidza – letisko, Hornonitrianske vlastivedné múzeum, Prievidza mesto
- Handlová – rekreačno-relaxačné centrum HUTIRA

Ako vyplýva z demografickej analýzy, mikroregión Handlovskej doliny patrí k ustáleným demografickým územia. Počet obyvateľov jednotlivých obcí a celého mikroregiónu je vyvážený s miernou tendenciou rastu (index 103,5 % v rozpätí rokov 1991 – 2005). Index vitality mikroregiónu je však pomerne nízky (66,2%) a je pod hranicou prirodzenej obnovy obyvateľstva, pričom hodnoty tohto indexu v jednotlivých obciach sa pohybujú v rozpätí od 54% v obci Jalovec po 81% v obci Lipník.

Vývoj počtu obyvateľov v obciach mikroregiónu v rokoch 1991 – 2008

Obec	1991	1996	2001	2003	2005	2006	2007	2008
Chrenovec–Brusno	1257	1262	1281	1306	1342	1344	1354	1355
Jalovec	520	528	547	552	560	564	583	590
Lipník	468	493	488	488	467	471	461	466
Malá Čausa	601	635	618	611	631	660	648	645
Ráztočno	1221	1207	1246	1259	1216	1231	1235	1254
Veľká Čausa	416	417	402	420	425	441	456	453
Spolu	4483	4542	4582	4636	4641	4711	4737	4763

Napriek niektorým nepriaznivým demografickým hodnoteniam môžeme označiť mikroregión ako územie s dostatočným ľudským potenciálom, čo do počtu aj štruktúry obyvateľstva.

K významným potenciálom mikroregiónu v oblasti ľudských zdrojov sú tradičné a obnovené záujmové združenia, kluby, kultúrne spolky a s nimi súvisiace pravidelné spoločenské a kultúrne podujatia s pevným harmonogramom.

Najvýznamnejšie spolky a spolková činnosť v mikroregióne sú uvedené podľa príslušnosti k obci:

Chrenovec–Brusno

- Hornonitrianske združenie pre ochranu a šírenie tradičnej a ľudovej kultúry - HONZLUK - Dedinská folklórna skupina Hájiček a Detský folklórny súbor Malý Hájiček, spoločne s obcou Lipník
- Združenie bývalých urbárikov pozemkové spoločenstvo Chrenovec
- Spolok bývalých urbárikov Brusno
- Futbalový oddiel Slávia (120 členov)
- Lyžiarsky oddiel Slávia (20 členov)
- Jednota dôchodcov (72 členov)
- Miestny odbor Matice slovenskej – Kolektívny člen = FS Hájiček (52 členov)
- Dozorný výbor COOP JEDNOTA, spotrebné družstvo, Chrenovec-Brusno (203 členov)

Jalovec

- Urbársky spolok Jalovec
- Spoločenstvo vlastníkov súkromných lesných pozemkov

Lipník

- Hornonitrianske združenie pre ochranu a šírenie tradičnej a ľudovej kultúry - HONZLUK - Dedinská folklórna skupina Hájiček a Detský folklórny súbor Malý Hájiček, spoločne s o. Chr.-Brusno
- Urbársky spolok
- Jednota dôchodcov, sídlo v Chrenovci (12 členov)
- Dozorný výbor Jednota
- Hasičský a požiarny zbor Lipník

Malá Čausa

- Jednota dôchodcov
- Klub dôchodcov
- Urbárske pozemkové spoločenstvo
- Telovýchovná jednota Družstevník Malá Čausa

Ráztočno

- Jednota dôchodcov (100 členov)
- Urbárske pozemkové spoločenstvo
- Jednota spotrebného družstva

- Dobrovoľný hasičský zbor
- Futbalový klub "Hajskala"
- Spevácky klub
- Atletický klub – bežci
- Klub letného biatlonu
- Združenie pre rozvoj cestovného ruchu

Veľká Čausa

- Folklórny súbor Dúbravka
- Jednota dôchodcov
- Telovýchovná jednota Agropol
- Spoločný urbariát

Kalendár najvýznamnejších podujatí spolkovej činnosti v Handlovskej doline:

Február

- Preteky psích záprahov – **Ráztočno, Remata** – *február*
- Lyžiarsky karneval, **Chrenovec – Brusno** – *február*

Marec

- Maškarný karneval na lyžiach, – Ráztočno, Remata – *február, marec*
- Vynášanie morény **Chrenovec – Brusno** – *marec*

Apríl

- Stavanie mája - **Chrenovec – Brusno** – *apríl*

Máj

- Medzinárodná výstava – prehliadka nemeckých ovčiakov- **Ráztočno-** *máj*

Jún

- Cesta rozprávkovým lesom - *jún*
- Handlovské hody – *jún*
- Hornonitrianske folklórne slávnosti, **Remata** - *jún*

August

- Púšťanie šarkanov, **Malá Čausa** - *august*
- Deň pre rodinu – *august*

September

- Hubertova jazda – *september, resp. november*
- Banícky jarmok a Mestské banícke dni, Handlová – *september*
- Deň zvrchovanosti, **Malá Čausa** – *september*
- Oživený organ, **Chrenovec-Brusno** – *september*

Október

- Rytierske hry, **Navaho** – *október*

December

- Dni kolied a kresťanov Slovenska, **Chrenovec – Brusno** – *december*
- Silvester na Remate - *december*

Potenciálmi pre cestovný ruch vo väzbe na Handlovú sú: Kremnická zlatá cesta, Rematská cesta – cykloturistická cesta Nad rybníkom, Turistická magistrála SNP – červená značka, Handlová člen Združenia baníckych miest

3.1.2 Ekonomika

Základné služby obyvateľstvu sú v mikroregióne zabezpečené na princípe podnikania – maloobchodné prevádzky, vybrané prevádzky komunálnych služieb, pošty, pohostinstvá. Bohaté remeselnícke tradície dali predpoklad vzniku výrobným prevádzkam využívajúcim miestne zdroje - drevo (píla -Veľká Čausa, gáter – Jalovec, gáter a výroba nábytku a stolárstvo–Chrenovec-Brusno) a ťažba štrkopiesku (Holcim Slovakia,a.s. Rohožník, v Ráztočne).

Pôsobia tu poľnohospodárske družstvá s kombinovanou (živočišnou a rastlinnou) výrobou (Agroprodukt Slovakia a.s.– Handlová, Agropol – podielové poľnohospodárske družstvo – Chrenovec, Bukovina Prievidza). Rastlinná výroba je zameraná na pestovanie obilnín, krmovín, kukurice a repky olejnej. V živočišnej výrobe prevláda chov hovädzieho dobytku. V obci Jalovec je zriadený súkromný chov plemenných prasníc.

Územie mikroregiónu má vysokú lesnatosť (výmera lesného pôdneho fondu je 9210 ha, čo predstavuje 61 % z celkovej výmery územia). Najväčšia časť rozlohy lesov je vo vlastníctve štátu, ktoré obhospodarujú Lesy SR š.p.. Ostatný LPF je vo vlastníctve urbárskych spoločností, cirkví, prípadne súkromných osôb.

Z priemyselných prevádzok sú významné – výroby plastových okien, organická chémia– Chrenovec - Brusno, výroba krmív – Lipník. Je tu prevádzka skladového hospodárstva – veľkosklad hračiek. V obciach mikroregiónu majú sídlo a pôsobenie nasledovné prevádzky, firmy a živnostníci: **Chrenovec-Brusno** - BONO TRADING, s.r.o, GLOBAL EXPRESS SLOVAKIA, s.r.o, GRYFF, spol. s r.o., JAKOZ s.r.o, KROVON s.r.o., MOHEN, s.r.o., O.A.S.A. Oswald, v.o.s., SYNTCHEM, spol. s r.o., VAMA'S, s.r.o., Stolárstvo DOZANA-Milan Trgiňa, GAR-TEAM Tibor Trgiňa, KOVEX Milan Uhrin, ROMAKO Roman Rybanský, Pizzeria Pneuservis M. Hasák, **Ráztočno** - HOLCIM (SLOVENSKO) a.s., GERÜSTBAU Škrteľ Ivan, UNIPAS, spol. s r.o., MV staving, a.s.Horský hotel , Ski - TMG Remata, rekreačné zariadenie, HBP, a.s. Baňa Handlová, o.z., rekreačné zariadenie, CHATA IRIS REMATA, Emília Šályová, Chata PONIKLEC, OKRASNÉ RYBNÍKY, Štefan Hromádka, **Lipník** - MONTEX, s.r.o., ALMUS, s.r.o., **Jalovec** - ALU-SOLID s.r.o., MIKOV s.r.o., LAMO Ján Lacko, OK-STOPEK-Oliver Kotian, SONNE Miloslav Budovič, AGENTÚRA TYMPANY **Malá Čausa** - STOLÁRSTVO Peter Kollár, Mária Vidová, **Veľká Čausa** - Si.To.Ro. s.r.o., STOLÁRSTVO, DREVOVÝROBA – Oľga Mokrú.

Hlavný výrobný potenciál je sústredený v mestách Prievidzi a Handlovej (vstupy do MR), kde je zamestnaná väčšina obyvateľstva. Prevažná časť je v zamestnaneckom pomere, pričom miera nezamestnanosti je ako celoslovenský priemer.

Celkovo je v mikroregióne 63 živnostníkov, čo je 2,85 % podielu z ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Obec	Počet aktívneho obyvateľstva	Počet firiem (poč. zamest.)	% miera nezamestnanosti	Počet osôb so živ. listom	Počet reg. Právnických osôb	Počet nezamestnaných
Chrenovec-Brusno	658	9 (54)	6,75	12	11	57
Jalovec	270	7 (46)	7,28	16	6	22*/19**
Lipník	232	2 (12)	8,89	6	2	20*
Malá Čausa	288	3 (54)	10,39	8	1	33
Ráztočno	569	5 (50)	10,34	14	6	60
Veľká Čausa	192	4 (15)	11,29	7	1	24
Spolu MR	2209	30 (231)	9,16	63	27	216

*v roku 2004 ; ** v roku 2006

Zaujmový mikroregión nepatrí do hlavnej kategórie priemyselných regiónov SR.

3.1.3 Občianska vybavenosť

Obce mikroregiónu Handlovskej doliny disponujú základnou štandardnou vybavenosťou. Celkovo je mikroregión vybavený nevyhnutnými prevádzkami, s výnimkou bankových prevádzok (banka resp. bankomat) a čerpacej stanice PHM. Ubytovacie kapacity sú zabezpečené zväčša v rekreačných zariadeniach. Mnohé z nich, najmä podnikové ubytovne, horské chaty, turistické ubytovne, poskytujú ubytovanie nižšej kategórie a treba ich rekonštruovať. Horský hotel Remata v rekreačnej oblasti Remata v Ráztočne spĺňa náročnejšie kritéria.

Obec	Komunálne objekty OcÚ ¹⁾	MŠ/ZŠ	Kultúrny dom	Cirkevné objekty ²⁾	Zdravotnícke objekty ³⁾	Objekty služieb ⁴⁾	Ubytovacie objekty ⁵⁾
Chrenovec-Brusno	1	1/1	0	2	1	11	Ex 1/25
Jalovec	2	1/0	0	1	0	5	CH 1/8
Lipník	2	1/0	1	0	0	3	-
Malá Čausa	2	1/0	1	2	0	6	CH 1/10
Ráztočno	2	1/1	1	2	0	5	H 1/68 CH 4/149 P 1/24
Veľká Čausa	2	1/0	0	2	0	3	CH 2/15
Spolu	11	6/2	3	9	1	33	CH - 8/182 H - 1/68 P - 1/24 Ex - 1/25

1) obecný úrad, požiarne zbrojnice, matriky, polícia,

2) kostol dom, fara

3) zdravotnícke zariadenie, lekáreň, dom dôchodcov

4) obchod, reštaurácia, pohostinstvo, pošta, banka

5) CH – chata, H – hotel, P – penzión, Ex- Exercičný dom /počet prevádzok/počet postelí,

3.1.4 Vzdelávanie a kultúra

Mikroregión Handlovskej doliny je vybavený minimálnou sieťou vzdelávacích a kultúrnych zariadení, zohľadňujúcou demografický vývoj obcí.

Centrum vzdelávania tvoria obce Chrenovec-Brusno a Ráztočno, kde sú umiestnené základné deväťročné školy. Školské jedálne popri ZŠ a MŠ v obciach majú aj širší verejný charakter, umožňujú stravovanie dôchodcom a záujemcom z radov občianskej verejnosti. V školách pracujú aj školské kluby s kvalifikovaným dohľadom v ranných a popoludňajších hodinách, pričom sa deti venujú hrám, športovaniu, hudobnej a výtvarnej činnosti. ZŠ v Chrenovci a Ráztočne sú vybavené telocvičňami, šatňami a hygienickými zariadeniami, ktoré slúžia nielen žiakom ale aj verejnosti.

V obciach mikroregiónu sa nachádzajú kultúrne domy a spoločenské miestnosti. Vo všetkých obciach pracujú záujmové združenia, kluby, kultúrne súbory a s nimi súvisiace aj už pravidelné spoločenské a kultúrne podujatia s pevným harmonogramom.

Obec	Materské školy		Základné školy				Kultúrny dom			
	počet	Počet detí	počet	Počet tried + učební	Počet pracovných	Počet detí	Sála	Súbory/ akcie	knihnica	Amfiteáter
Chrenovec-Brusno	1	34	1	9+3	12+6	180	0/kul.mi estnosť	2/9*	1	1
Jalovec	1	19	-	-	-	-	0/kul.mi estnosť	0/5	-	-
Lipník	1	12	-	-	-	-	1	*/5	-	-
Malá Čausa	1	17	-	4	4+1	15	1	0/4	1	-
Ráztočno	1	21	1	9	13+6	101	1	0/14	1	-
Veľká Čausa	1	10	-	-	1+1	-	0/Kul. mietnosť	0/5	1	-
Spolu	6	94	3	22+3				2/42	5	1

*) Hájiček - spoločný súbor obcí Chrenovec-Brusno a Lipník

Pôvodné remeslá a ľudová tvorba

Prírodné podmienky podhorských obcí a zvyklostí obyvateľov mikroregiónu viedli okrem poľnohospodárstva aj k chovu oviec, kôz, dobytky, povozníctvu, predaju ovocia. Tradičné výroba boli orientované na výrobu s drevom – obrúče, metly, na výrobu krpcov a pokrovcov. Na stavbu domu používali kameň, nepálenú tehlu, hlinu a drevo. Strechu s valbou pokrývali slamou a šindľom. Charakteristické sú kamenné domy a sýpky.

3.1.5 Životné prostredie

Ovzdušie

Ovzdušie je najviac poškodzovanou zložkou ŽP regiónu Hornej Nitry (HNOO). Najväčší podiel na znečistení je z technológií pri výrobe tepla, elektrickej energie a výrobe chemických látok. Na území mikroregiónu má najväčší podiel na znečistení výroba tepla. Záujmové územie leží v Handlovskej kotline, kde je slabá vetrateľnosť a málo veterných dní počas roka a časté sú inverzie. Na znečistení ovzdušia sa v nemalej miere podieľa doprava, najmä na hlavnom dopravnom koridore Prievidza – Handlová – ceste I. triedy.

V 90-tych rokoch došlo v sledovanom území k poklesu emisií, najmä tuhých znečisťujúcich látok. Vývoj emisií plynov má klesajúcu tendenciu v celom okrese. Emisie SO₂ sa znížili zavedením odsírovania vo veľkých energetických zdrojoch, emisie dusíka NO_x vykazujú mierny pokles, ktorý sa spomalil so zvyšovaním spotreby zemného plynu. Emisie oxidu uhoľnatého CO majú stúpajúci trend najmä nárastom dopravy.

Vody

Kvalita povrchových vôd sa hodnotí v zmysle Klasifikácie kvality povrchových vôd podľa STN 75 7221. V území mikroregiónu je takto hodnotená rieka Handlovka. Odberové miesto kvality povrchových vôd toku Handlovka je nad územím mikroregiónu v Handlovej (v riečnom kilometri 23), v Koši (rkm1,2).

Podľa údajov SHMÚ (2005) je Handlovka extrémne znečistená najmä bankským priemyslom z Handlovej

Na základe dlhodobého pozorovania je tok Handlovka zaradený do IV. - V. triedy kvality - veľmi silne znečistený tok.

S ochranou vôd súvisí výstavba kanalizačných sietí a ich koncoviek – čistiarní odpadových vôd (ČOV). V mikroregióne je nepriaznivý stav v odvádzaní a čistení odpadových vôd. Žiadna z obcí nemá vybudovanú čistiareň odpadových vôd (ČOV) ani verejnú kanalizáciu obce. Na územiach obcí sa nachádza 12 individuálnych domových a skupinových ČOV. Z celkového počtu obyvateľov žijúcich v mikroregióne je priemerne 8 % obyvateľov obcí napojených na miestne kanalizácie a skupinové ČOV v obciach. Úroveň čistenia komunálnych odpadových vôd v území je nevyhovujúca.

ČOV Chrenovec 5 individuálnych domových ČOV (12% pripojenosť obyvateľov)

ČOV Jalovec 1 čiastková ČOV pre budovu materskej školy a Obecného úradu (9 % pripojenosť obyvateľov)

ČOV Lipník vybudovaná dažďová kanalizácia, nie je vybudovaná kanalizácia s ČOV

ČOV Malá Čausa nie je vybudovaná kanalizácia s ČOV

ČOV Ráztočno v obci je 1 domová ČOV (1,5% pripojenosť obyvateľov)

ČOV Ráztočno 4 čiastkové ČOV (obecné bytovky, základná škola, predajňa potravín, rekreačná oblasť Remata s napojením Horského hotela REMATA, celkovo (10% pripojenosť obyvateľov)

ČOV Veľká Čausa nie je vybudovaná kanalizácia a malú domovú čistiareň má 1 rodinný dom (6,2% pripojenosť obyvateľov)

Odpady

V súčasnosti obce mikroregiónu zneškodňujú odpady produkované na svojom území ukladaním na regionálnu skládku tuhého komunálneho a tuhého priemyselného odpadu v k.ú. Handlovej. Komunálny odpad je zneškodňovaný na skládke III. stavebnej triedy. Zber komunálneho odpadu sa realizuje pravidelne raz za dva týždne, vykonáva ho spoločnosť HATER Handlová, s.r.o. Veľkoobjemový odpad je zbieraný 2x ročne.

Zhodnocovanie komunálneho odpadu v obciach je v súčasnosti na nízkej úrovni.

Obce mikroregiónu uskutočňujú separovaný zber od 10. júla 2006. Separovaný zber nebezpečného odpadu (NO) a veľkoobjemového odpadu vykonávajú obce dvakrát ročne, v jednotlivých obciach sú odlišnosti v podmienkach separácie a odvozu jednotlivých druhov odpadov. Zber niektorých komodít sa realizuje v obciach Chrenovec-Brusno a Ráztočno v spolupráci so základnými školami. Zber nebezpečných odpadov sa v obciach vykonáva 2x ročne. Na zber nebezpečných odpadov slúži v Handlovej zariadenie EKOSKLAD s kapacitou 39,8 t, pričom priemerne sa vyzbierajú 3 t/rok.

Obce triedia nasledovné druhy odpadu:

Chrenovec-Brusno separuje železo a papier prostredníctvom školských zberov a nebezpečný odpad v obci dvakrát ročne.

Jalovec má zavedený zber PET fliaš, skla, papiera a nebezpečného odpadu

Lipník má zavedený separovaný zber papiera, plastov, a nebezpečný odpad dvakrát ročne.

Malá Čausa – realizuje sa zber PET fliaš, papiera, železa, textilu, nebezpečný odpad.

Ráztočno separuje plasty, PET fľaše, sklo, papier, železo, textil a nebezpečný odpad, v obci sa nachádza 7 veľkokapacitných kontajnerov

Veľká Čausa realizuje zber PET fliaš, zber papiera realizujú žiaci počas školských zberov, kovový šrot sa zbiera v spolupráci s futbalovým klubom, nebezpečný odpad odoberá firma HATER Handlová.

Obce majú problémy s nepovolenými skládkami odpadu:

Chrenovec-Brusno – viac divokých skládok, najväčšia bola na svahu v blízkosti pieskovne v Brusne, v roku 2006 obec realizovala opatrenie na rekultiváciu skládky a zamedzenie prístupu k skládke.

Lipník – v k.ú. sa nachádza voľne uložený odpad organických hnojív, v obci sú neriadené skládky v lokalitách Hlboký jarok a Agačiny.

Ráztočno: súť s asfaltom - stará zátiaľ na konci obce smer Handlová

3.2 Analýza realizovaných opatrení

Realizované opatrenia (investičné zámery) jednotlivých obcí mikroregiónu

Obec	Bližšia špecifikácia stavby (názov projektu, štúdie, zámeru)	Plánované Náklady v Sk	Plánovaná realizácia	Vyhodnotenie
Ráztočno	- rekonštrukcia a výstavba vodovodu – ulica Kukučínova	1 500 000 Sk	2003 – 2007	- Realizované
	- odkanalizovanie obce je súčasťou Proj. Sústava odkanalizovania a čistenia OV v okr. PD)	3 505 mil. Sk	2006-2011 2006	-realizuje sa StVSa.s. BB - StVS a.s. BB -EIA/SEA „Zámer“ pre zisťovacie konanie -Zák.č.24/2006
	- vypracovaná PD pre územné rozhodnutie (Projekt dtto)		2006	-StVS BB Spracovaná PD
	- výstavba miest. komunikácie - Hôrky a inžinierskych sietí	2 500 000 Sk	2003 – 2006	-Priebežne
	- rekonštrukcia kult. domu	18 000 000 Sk	2006 - 2010	-Priebežne
	- oprava fasády a strechy ZŠ	500 000 Sk	2003 – 2007	-Priebežne
	- výstavba – dokončenie 8 nájomných bytov	7 500 000 Sk	2006 – 2008	-Priebežne
	- tribúna na futbalovom ihrisku	1 000 000 SK	2006 – 2008	-Priebežne
	- turistická ubytovňa nad šatňami TJ	2 500 000 Sk	2006 – 2007	
	- tenisové kurty	600 000 Sk	2006 – 2008	
	- centrálna tržnica a park v centre obce	1 500 000 Sk	2004 – 2007	-Tržnica realizovaná
	- výstavba hosp. dvora	500 000 Sk	2006 – 2008	(čiastočne z POD)
	- triedenie TKO	150 000 Sk	2006 – 2009	-realizuje sa
	- rekonštrukcia budovy OcÚ	500 000 Sk	2006 – 2007	-Priebežne
	- rekonštrukcia autobusových zastávok	500 000 SK	2005 – 2008	-spracovaná PD
	- oprava veľkokapacitných kontajnérov	70 000 Sk		
	- vybudovanie terasy na šatniach futbalového klubu	200 000 Sk		
- oprava Domu smútku	300 000 Sk			
Chrenovec-Brusno	- výstavba futbalového ihriska	5 500 000 Sk	2001-2003	
	- výstavba tribúny	700 000 Sk	2005	
	- prístupová cesta	350 000 Sk	2006	
	- rekonštrukcia barokovo-klasicistického stĺpu Immaculaty	1 000 000 Sk	2005-2007	Realizuje sa
	- výmena vstupných dverí	160 000 Sk	2006	
	- oprava WC zariadenia	250 000 Sk	2006-2007	
	- výmena okien na OcÚ	350 000.- Sk	2006	
	- rekonštrukcia siete miestneho rozhlasu	700 000.- Sk	2003-2007	Realizuje sa

Lipník	- rekonštrukcia ZVONIČKY	177 000 Sk	2006	Zdroj: Centrum pre filantropiu – 43 800,- Sk
	- rekonštrukcia sociálneho zariadenia v KD	150 000 Sk	2005 – 2006	
	- vybudovanie chodníka pred kultúrnym domom	62 000 Sk	2006	
	- úprava svahu pod kultúrnym domom	27 000 Sk	2006 – 2007	
	- rozšírenie vodovodnej siete v obci v lokalite „Dolný jarok „ o 180 bm	170 000 Sk		
	- vybudovanie futbalového ihriska	200 000 Sk	2005 – 2006	
	- výmena 3 ks plastových okien v materskej škole	20 000 Sk	2006	
	- výmena odkvapových rín na budovách MŠ a KD	33 000 Sk	2006	
	- rekonštrukcia elektriny v KD	90 000 Sk	2005	
	-plynofikácia MŠ	130 000 Sk		
	- projektová dokumentácia na inžinierske siete ku stavebným pozemkom	120 000 Sk		
	- vstupná komunikácia do obce	400 000 Sk		
	- rekonštrukcia materskej školy	750 000 Sk		
Malá Čausa	- plynofikácia ZŠ	800 000 Sk	2003	ukončené
	- oprava – strechy ZŠ, jedálne, schodišťa	170 000 Sk	2003 - 2005	ukončené
	- oprava kultúrneho domu	180 000 Sk	2002 – 2003	ukončené
	- budovanie chodníkov na cintoríne	150 000 Sk	2003 – 2007	realizuje sa
	- zastrešenie Požiarnej zbrojnice	400 000 Sk	1998 – 2000	ukončené
	- oprava miestneho kostola	350 000 Sk	2001 – 2003	ukončené
	- výmena okien na požiarnej zbrojnici	194 000 Sk		
	- výmena okien na ZŠ	276 000 Sk	2007	ukončené
- projekt na úpravu parkovacích plôch	105 000 Sk	2007		
Veľká Čausa	- rekonštrukcia a oprava budovy MŠ	1 000 000 Sk	2006 – 2007	nezrealizované
	- výstavba tenisového kurtu	800 000 Sk	2006 – 2007	nezrealizované
	- odkanalizovanie	20 000 000 Sk	2003 – 2008	nezrealizované
	- výmena plastových okien v MŠ	60 000 Sk	2006	zrealizované
	- výmena obecného rozhlasu	70 000 Sk	2006	zrealizované
	- prekrytie rigolov - 1 ulica	40 000 Sk	2006	zrealizované

Zdroj : OcÚ Chrenovec-Brusno, OcÚ Jalovec, OcÚ Lipník, OcÚ Malá Čausa, OcÚ Ráztočno, OcÚ Veľká Čausa

Realizované opatrenia, aktivity, projekty ZO Handlovskej doliny

Obec	Bližšia špecifikácia projektu	Plánované Náklady v Sk	Rok	Vyhodnotenie
ZO Handlovskej doliny	Koncepcia rozvoja CR a propagačných materiálov (predstupové fondy PHARE-grantová schéma rozvoja cestovného ruchu)	20 871,50 EUR	2004,2005	-projekt nepodporený
Ráztočno	Obnova autobusových čakární (Baumit)	81 700,-Sk	2005	-projekt nepodporený
ZO Handlovskej doliny	Stratégia trvalo udržateľného rozvoja ZO Hand. doliny – analytická časť, POD 2004	126 000 Sk	2004	-vypracovaný dokument „Stratégia trvalo udržateľného rozvoja Združenia obcí Hand. doliny
ZO Handlovskej doliny	Program hospodársko sociálneho rozvoja ZO Hand. doliny (OP ZI LI, 2005, opatrenie 3.4 Renovácia a rozvoj obcí)	451 250 Sk	2006	-projekt sa realizuje
ZO Handlovskej doliny	Autobusové čakárne (Technická dokumentácia, POD 2006)	150 000 Sk	2005	-projekt nepodporený
ZOHD	Verejný prístup na internet (konto Orange)	66 000,- Sk	2005	-projekt nepodporený
Handlová	Oživme Hanpark (spolupráca s p. Marcelou Karcelovou, konto Orange)	50 000.-Sk	2006	-projekt ukončený
Chrenovec-Brusno	Obnova priestorového pútača-drevená šiška, POD 2006	65 100,- Sk	2005	-projekt nepodporený
VIPA TN a ZOHD org.	Študenti pre vidiek medzinárodne, Historické mílniky Európy, spolupráca VIPA Trenč. kraja so ZOHD	464 EUR	2005	V rámci projektu sa uskutočnil Slovensko-česko-finský výmenný pobyt mládeže
ZO Handlovskej doliny	Pod'ťe deti, pod'ťe s nami (zmysluplné využívanie voľného času detí) podporený – NOS – OSF	129 300,- Sk	2005	-projekt nepodporený
ZOHD	Advent – prezentácia predvianočných zvyklostí a tradícií v meste Vlašim	LEADER+ ČR získalo mesto Vlašim	2005	Projekt zrealizovaný (účasť folk.súb. Hájiček, 14 remeselníci)
VIPA TN ZOHD organizátor	Regionálny rozvoj a rozvoj vidieka - medzinárodná konferencia v meste Vlašim (téma regionálny rozvoj a rozvoj vidieka – pozitívne príklady)	524 EUR	2005	-účasť 17 počet ľudí zo združenia Handlovskej doliny
ZO Handlovskej doliny	Priemysel a služby – SOP, MVRR SR, opatrenie 2.1 Budovanie infraštruktúry CR	-	2005	Príprava a tvorba projektu, zmenený na podmienky fondu PHARE

Zdroj : IC Handlová

Realizované opatrenia aktivity právnických a fyzických osôb v Handlovskej doline

Podnikateľská sféra - Malá Čausa				
Mária Vidová	- internetová čítareň (ESF)	118 267 Sk	2004	- projekt realizovaný s podporou ESF, vlastné zdroje
Podnikateľská sféra - Jalovec				
Mikov s.r.o.	- národný projekt č. IX – absolventská prax (ESF)		2005 - 2006	- projekt realizovaný s podporou ESF

Podnikateľská sféra - Ráztočno				
MV STAVING, a.s.	- rekonštrukcia Horského hotela Remata IV etapa (SOP PS, prioritaz CR)	34 754 000 Sk	2005 - 2007	- projekt realizovaný s podporou ERDF, SR + vlastné zdroje
Podnikateľská sféra – Veľké Čausa				
Si.To.Ro. s.r.o	- sklady stavebných materiálov - administratívna a prevádzková budova	1 650 000 Sk 5 800 000 Sk	2004 – 2005 2005 - 2007	

Zdroj: SAŽP

3.3 SWOT analýza

SWOT analýza je nástroj hodnotenia územia a aktivít, ktoré sa v ňom uskutočňujú. Silné a slabé stránky opisujú vnútorný stav obcí týkajúci sa minulosti a prítomnosti MR, príležitosti a ohrozenia sa týkajú vonkajších faktorov vplyvujúcich na územia a dianie v MR a majú väzbu na budúcnosť.

• Silné stránky

Prírodné

- poloha v strede SR
- výhodná poloha pri už známych a atraktívnych Bojniciach
- relatívne dobré prostredie z hľadiska pôsobenia prírodných síl
- prírodné prostredie vhodné na turistiku, hubárstvo, poľovníctvo, zimné športy
- ideálne terény na zimné športy a turistiku, cykloturistiku a voľný pobyt v prírode
- turisticky zaujímavé trasy a vyhladky: Bralova skala, Veľký Grič, Biely Kameň, trasa Sklené – Poniklec – Handlová
- „divoká príroda za 15 minút“
- bohatá história obcí

Materiálne

- pôsobenie Infocentra ZOHD aj v oblasti cestovného ruchu
- nerastné bohatstvo – hnedé uhlie, zásoby piesku, stavebný kameň na kamenivo (lom Remata)
- kultúrne pamiatky
- baňa, banícke tradície
- jazdecký klub Navaho
- stabilizačný násyp – prvýkrát v histórii bolo technicky zvládnuté unikátnym spôsobom zastavenie zosuvu
- ojedinelá architektúra domov v Handlovej – socialistický realizmus
- dostatok geologických informácií o území

Ludské

- aktívni , pracovití ľudia
- dostatok voľnej, kvalifikovanej pracovnej sily
- remeselné tradície, ľudové remeslá v obciach
- tradičné kultúrne podujatia
- veľa reprezentantov v športe
- tradícia kolektívnych športov
- írečitá slovenčina

Ekonomické

- ubytovacie kapacity na Remate
- podnikateľské aktivity zodpovedajú miestnemu trhu
- možnosť celoročného cestovného ruchu

- relaxačný komplex v Horskom hoteli Remata
- otvorené nové zariadenie Hutira
- Salaš v Lipníku
- športový areál pre telesne postihnutých na Remate
- existencia Združenia podnikateľov v cestovnom ruchu na Remate

• Slabé stránky

Prírodné

- geografická poloha MR– vždy sme na konci kraja
- zlá dostupnosť MR z hľadiska rozvoja
- zlé rozptyľové podmienky
- zosuvné územie
- zosuvné pásma (pre výstavbu v týchto oblastiach platia stavebné uzávery)
- nedostatok sprístupnených turistických chodníkov a atrakcií
- chýbajúce a neupravené bežecké trate
- neupravené a nevyznačené trasy k jaskyniam
- jaskyne neprístupné verejnosti

Materiálne

- znečistené ŽP – cestné a železničné ťahy v obytných zónach obcí,
- nevybudovaná infraštruktúra - chýba kanalizácia a ČOV,
- nie je dostatočne prezentovaná história a kultúra
- nevysporiadané vlastnícke vzťahy – urbárske pozemkové spoločenstvo
- nedostatočná a zastaraná infraštruktúra – cesty, inžinierske siete
- nedostatočná úroveň priestorových informácií (mapy, info tabule , ...)
- obce nemajú možnosť rozširovania z dôvodu nedostatku pozemkov vo vlastníctve obce
- nespracované a neschválené ÚPD
- legislatívne nedostatky pri odpredaji pôdy (štátne lesy, urbári, cirkev)
- neriešený problém transformácie útlmových odvetví (baníctvo , chémia ,)
- nedostupnosť Rematy autobusovou dopravou cez tunel
- hlavný ťah vedie stredom obcí – cesta I/50 (medzinárodný cestný ťah E 572)
- obmedzené možnosti dopravy pre návštevníkov do mesta
- neupravenosť, nečistota a chátrajúce domy v niektorých častiach obcí
- nekomplexná ponuka podujatí pre CR v letných mesiacoch
- nedostatok rekreačno-oddychových zón pripravených pre návštevníkov (Tri studničky, rybník...)
- nedostatok športovísk so službami pre návštevníkov
- nesprevádzkované a neprístupné salaše
- studená voda na kúpalisku pri Horskom hoteli Remata
- málo zviditeľnené Infocentrum, TIK
- chýba publikácia pre turistov – komplexný sprievodca mestom, Handlovskou dolinou a oblasťou Remata

Ľudské

- migrácia mladých z regiónu
 - vysoká nezamestnanosť
 - nespoločenské správanie a vandalizmus mladých ľudí
 - ľudia sa menej aktivizujú v kultúre
 - ľahostajnosť u ľudí
 - spory, zlé medziľudské vzťahy
 - neriešená sociálna starostlivosť (denná)
 - nízka pôrodnosť
 - slabá tradícia poskytovania služieb
 - zníženie spoločných aktivít Združenia podnikateľov v cestovnom ruchu na Remate
-

Ekonomické

- daňové prázdnyiny pre zahraničných investorov
- slabá podpora a stimuly pre domácich investorov
- finančne náročná ťažba (výdobytosť) hnedého uhlia
- nepoznáme potenciál pre ubytovanie v súkromí na území Handlovskej doliny

• Príležitosti

Ekonomické

- dlhodobý prenájom pôdy a nehnuteľností (pre rozvojové aktivity)
- väzby na cestovný ruch v Bojniciach
- územné rezervy v MR a v obciach pre rozvoj MSP
- vybudovaná infraštruktúra
- podnikateľské stimuly (rovnaké stimuly pre tuzemských aj zahraničných podnikateľov)
- finančné zdroje EÚ - Štrukturálne fondy, Kohézny fond
- vládna a európska podpora regionálnej dostupnosti
- nové možnosti medzinárodnej spolupráce v EÚ
- využitie národných finančných zdrojov (štátne fondy, granty)
- medzinárodná spolupráca a partnerstvá
- možnosť čerpať zdroje na infraštruktúru cestovného ruchu zo štrukturálnych fondov EÚ v rokoch 2007-2013
- vládna podpora on-line služieb a obchodu
- decentralizácia prináša viac kompetencií miestnej samospráve v oblasti podpory podnikateľom v CR
- záujem investorov o investovanie v SR aj do oblasti CR
- existencia podporných inštitúcií v neďalekých mestách: Združenie CR Horná Nitra, Hotelová akadémia – Združená stredná škola obchodu a služieb Prievidza
- všeobecný nárast cestovania, čoraz širšie vrstvy obyvateľstva vo svete sa zapájajú do cestovného ruchu
- cena bude mať rozhodujúci vplyv na výber cieľového miesta
- aktívne formy dovolenky s nárokmi na služby spojené so športovaním a atraktívnou ponukou
- hrady a zámky v blízkom okolí – Vyšehradné, Hradec, Bojnice, Sivý kameň
- existencia historických ciest

Sociálne

- podmienky pre návrat mladých ľudí so vzdelaním a skúsenosťami na vidiek
- politika štátu – vytvárať podmienky pre návrat vzdelaných mladých ľudí zo zahraničia
- podpora rozvoja služieb v obciach – nové pracovné miesta
- podpora rodinnej politiky zo strany štátu
- vládna podpora vzdelávania cudzích jazykov

Environmentálne

- záujem o národné atrakcie a oblasti s prírodnými krásami
- podpora budovania infraštruktúry chránených území
- zvýšený záujem o ekoturizmus

• Ohrozenia

Lokálne

- negatívny vplyv TV na aktívny život občanov
 - neriešený problém odchodu mladých ľudí z obcí
 - stav podpory malých a stredných podnikateľov
 - rast dopytu po kvalitných službách CR
-

Regionálne

- slabé dopravné prepojenie so silnými regiónmi SR
- slabé väzby na urbanizačné osi a sídelné aglomerácie SR
- územie mikroregiónu je na hranici dvoch VÚC
- neriešený problém transformácie útlmových odvetví (baníctvo , chémia ,)
- Handlovská dolina nie je známa ako miesto pre rozvoj CR
- Hornonitriansky región je zaradený do IV. Skupiny – regióny nižšej priority
- nemoderný dopravný systém v regióne
- slabé väzby na urbanizačné osi a sídelné aglomerácie SR

Národné

- nerovnaké postavenie podnikateľov zahraničných a tuzemských
- nepriaznivý demografický vývoj – ďalšie vyludňovanie
- rast cien energií = návrat na pevné paliva = znečistené ŽP
- netransparentnosť pri rozdeľovaní fondov a ŠF
- vyššia prítlačivosť pracovných príležitostí pre mladých ľudí v zahraničí a iných regiónoch
- Slovensko, najmä vidiek – stále neznáme cieľové miesto turizmu
- nízka bezpečnosť majetku turistov v SR

3.4 Klúčové disparity

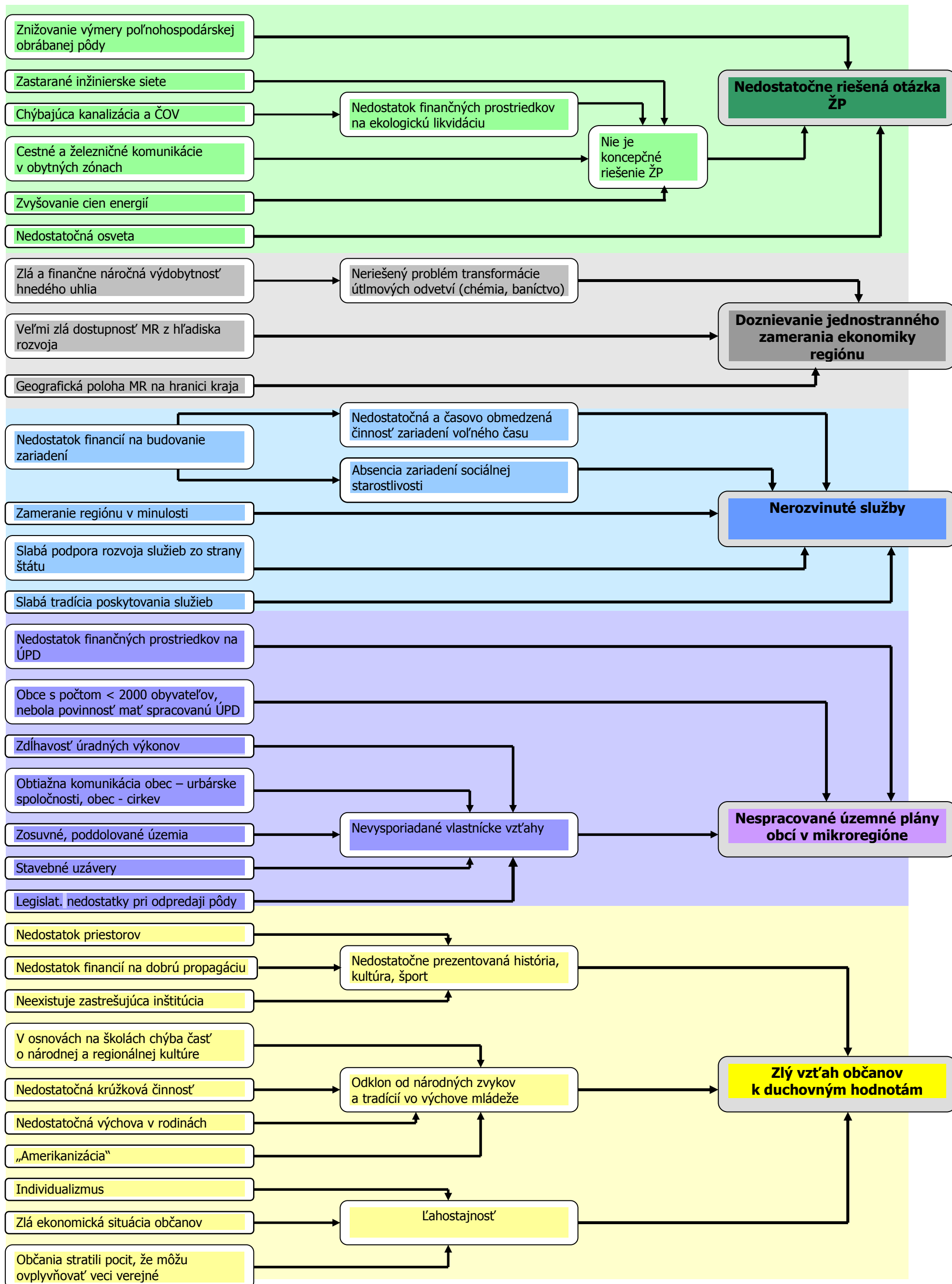
3.4.1 Stromy problémov

V nadväznosti na SWOT analýzu boli sumarizované klúčové problémy územia, ktoré sú uvedené v dokumente.

Účastníci stretnutí v pracovných skupinách analyzovali najvýznamnejšie problémy mikroregiónu, hľadali ich príčiny a následky, vytvárali jednotlivé stromy problémov. Následne pracovné skupiny prezentovali stromy problémov (pracovné názvy problémov - ŽP, ÚPD, SLUŽBY, EKONOMIKA, ZLÝ VZŤAH K HODNOTÁM) a spoločne pracovná skupina doplnila prezentované výstupy.

Stromy problémov pre oblasti: ŽP, služieb, ekonomiky, územného plánu, zlých vzťahov k hodnotám a strom problémov mikroregiónu.

Strom problémov MR

3.4.2 Koherentné poradie disparít

Analýza problémov MR ZOHD

Pracovná skupina pomenovala štyri najvýznamnejšie problémy mikroregiónu.

Ako najvýznamnejšie problémy mikroregiónu v súčasnosti sme identifikovali:

- **Neriešená otázka životného prostredia** (konkrétne najmä: hlavný cestný ťah vedie stredom mesta a obcí, zastarané inžinierske siete, chýba kanalizácia, ČOV, znečistené životné prostredie)
- **Doznievanie jednostranného zamerania ekonomiky regiónu** (konkrétne najmä: finančne náročná výdobytosť hnedého uhlia, neriešený problém transformácie útlmových odvetví, vysoká nezamestnanosť)
- **Nerozvinuté služby** (konkrétne najmä: slabá tradícia poskytovania služieb, neriešená denná sociálna starostlivosť, nedostatočná úroveň priestorových informácií)
- **Nespracované územné plány obcí v mikroregióne** (konkrétne najmä: nedostatočná možnosť rozširovania zo strany obcí, stavebné uzávery, nevysporiadané vlastnícke vzťahy, legislatívne nedostatky pri odpredaji pôdy)
- **Zlý vzťah občanov k duchovným a hmotným hodnotám** (konkrétne najmä: vandalizmus, spory, zlé medziľudské vzťahy, ľudia sa málo aktivizujú v kultúre, nedostatočne prezentovaná história a kultúra, ľahostajnosť)

Čiastkový problém „nedostupnosť Rematy autobusovou dopravou cez tunel“ účastníci posunuli pracovnej skupine pre rozvoj cestovného ruchu.

3.4.3 Faktory rozvoja

K identifikovaným najvýznamnejším faktorom rozvoja územia mikroregiónu patria:

- **Potenciál a tradície pre rozvoj športov, turizmu a CR** v širšom regióne Handlovskej doliny - väzba na rozvoj centier CR (Handlová, Prievidza, Bojnice), vhodné podmienky na lyžovanie, jazdectvo, poľovníctvo, hubárstvo, cykloturistiku, rybolov, vodné športy a golf, Koncepcia CR Handlovskej doliny.
- **Dostatok objektov s pôvodnou ľudovou architektúrou** vhodných pre obnovu tradičných remesiel a prezentáciu tradícií baníctva, histórie a kultúry, pre vybudovanie vidieckych ubytovacích kapacít a prezentáciu regionálnych atraktivít.
- **Disponibilná pracovná sila, podpora MSP** (Podnikateľský inkubátor v Handlovej), **pôsobenie Infocentra** ZO Handlovskej doliny, regionálni lídpartneri ako projektoví manažéri v projektoch, vhodné formy miestnych stimulov pre podnikanie v obciach.

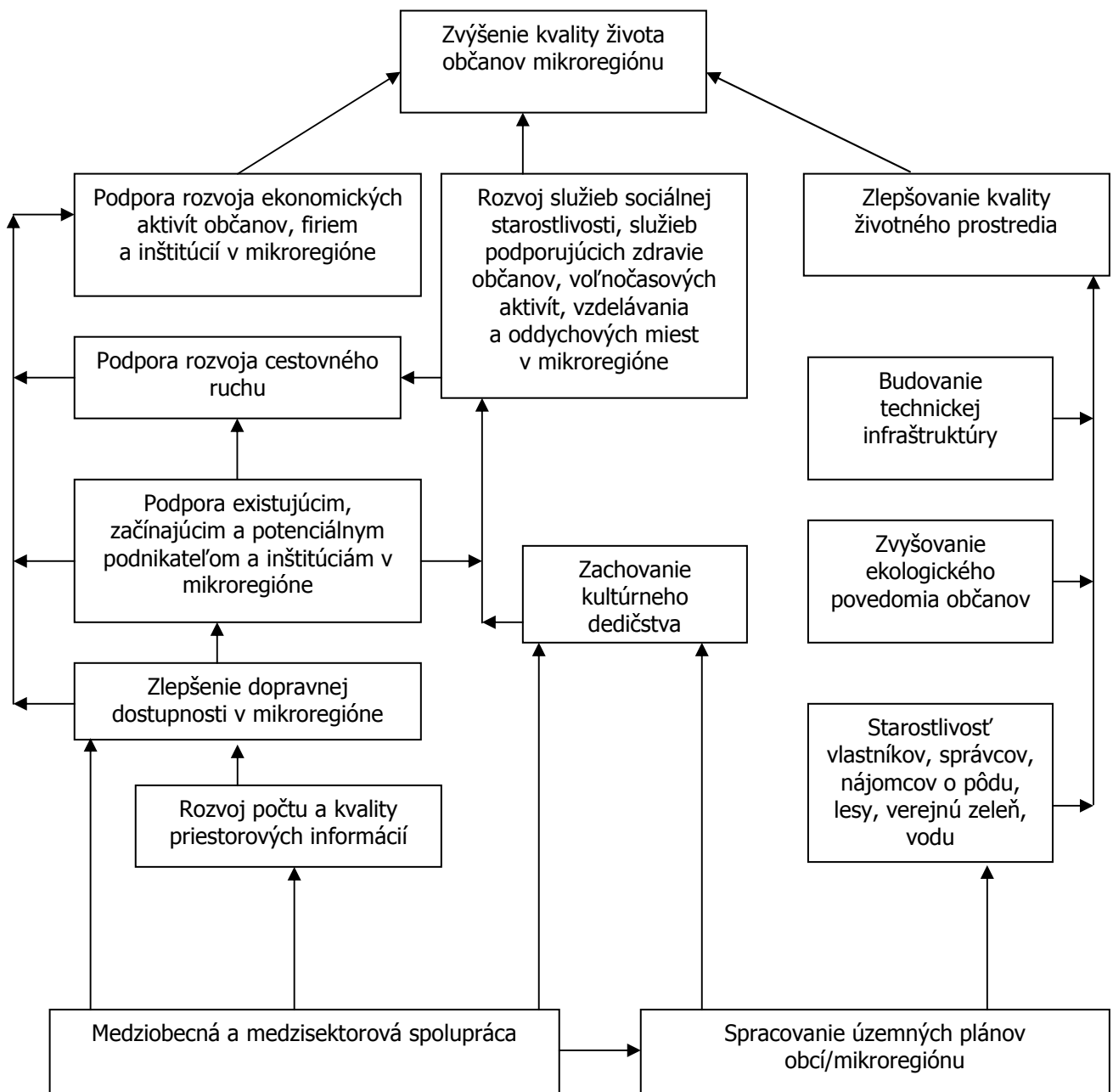
4. Rozvojová stratégia

Rozvojová stratégia definuje strategické ciele a opatrenia smerujúce k napĺňaniu vízie občanov obcí žijúcich v mikroregióne.

Vízia mikroregiónu Handlovskej doliny

Predstavujeme si, že v Handlovskej doline o 30 rokov budú občania žiť bezpečne, v zdravom životnom prostredí a v ekonomicky prosperujúcom mikroregióne. Budú tu fungovať dôstojné zdravotné a sociálne služby pre občanov, s dostupným bývaním pre všetkých, s dobrými podmienkami pre rozvoj malého a stredného podnikania ako i pre oddych občanov aj návštevníkov. Urobíme všetko pre zachovanie nášho kultúrneho dedičstva a pre dobrú starostlivosť o poľnohospodársky pôdny fond. Občania budú vzdelaní, bude fungovať medziobecná a medzisektorová spolupráca a komfortné dopravné spojenie medzi obcami i navonok.

Strom cieľov pre rozvoj mikroregiónu Handlovskej doliny na roky 2007-2013

4.1 Ciele a priority

Strategické ciele a opatrenia pre rozvoj mikroregiónu Handlovskej doliny na roky 2007-2013

Hlavný cieľ: Zvýšenie kvality života občanov mikroregiónu

ako rozvoj pracovných príležitostí, príležitostí pre oddych, vzdelávanie, bezpečný a zdravý život

Strategické ciele:

Cieľ 1 – rozvoj cestovného ruchu, podnikateľských a pracovných príležitostí v mikroregióne

Cieľ 2 – rozvoj príležitostí pre vzdelávanie, rozvoj, oddych a dôstojný život všetkých občanov

Cieľ 3 – skvalitňovanie životného prostredia a zachovanie prírodných zdrojov.

Horizontálne opatrenia:

Opatrenie A: Medziobecná a medzisektorová spolupráca inštitúcií a občanov pri realizácii PHSR

Opatrenie B: Spracovanie územných plánov obcí/mikroregiónu

Strategický cieľ 1: Rozvoj cestovného ruchu, podnikateľských a pracovných príležitostí v mikroregióne

Opatrenie 1.1: Podpora existujúcim, začínajúcim a potenciálnym podnikateľom a inštitúciám v mikroregióne

Aktivita 1.1.1.- podpora úľavami prenájomov na obecnom majetku, príp. miestnych daní pre podnikateľov a inštitúcie rozvíjajúce miestnu zamestnanosť, nové odvetvia alebo služby občanom – vytvorenie transparentných a propagovaných pravidiel

Aktivita 1.1.2.- sprostredkovanie informácií o možnostiach podpory regiónu, štátu a EÚ

Aktivita 1.1.3.- propagácia územia navonok – jeho silných stránok, miestnych zdrojov vrátane ľudských

Opatrenie 1.2: Podpora rozvoja cestovného ruchu

Aktivita 1.2.1.- realizácia koncepcie rozvoja cestovného ruchu v mikroregióne Handlovskej doliny v spolupráci verejného a súkromného sektora

Aktivita 1.2.2.- zachovanie, rekonštrukcia a údržba kultúrnych pamiatok

Aktivita 1.2.3.- vytvoriť komplexnú a atraktívnu ponuku pre cestovný ruch v mikroregióne

Aktivita 1.2.4.- zabezpečiť dostatočnú propagáciu cestovného ruchu a atraktivít mikroregiónu

Opatrenie 1.3: Zlepšenie dopravnej dostupnosti mikroregiónu

Aktivita 1.3.1.- zlepšenie dostupnosti obcí verejnou dopravou – vyjednávanie s dopravcami

Aktivita 1.3.2.- zlepšenie kvality komunikácií

Strategický cieľ 2: Rozvoj príležitostí pre vzdelávanie, rozvoj, oddych a dôstojný život všetkých občanov

Opatrenie 2.1: Podpora služieb pre ľudí odkázaných na pomoc

Aktivita 2.1.1.- rozvoj sociálnych služieb pre starších, chorých a ďalších odkázaných na pomoc

Aktivita 2.1.2.- rozvoj služieb podporujúcich zdravie pre všetkých občanov

Opatrenie 2.2: Podpora rozvoja a dostupnosti vzdelávania v každom veku

- Aktivita 2.2.1.- sprístupňovať vzdelávacie aktivity (realizované aj v širšom regióne), možnosti i význam vzdelávania občanom mikroregiónu v každom veku – s využitím informačných kanálov a osobných stretnutí v pracovných skupinách realizácie PHSR, alebo v záujmových skupinách
- Aktivita 2.2.2.- budovanie obecných komunitných centier ako miest pre príležitostné vzdelávanie a prúdenie informácií, s možnosťou využívania internetu
- Aktivita 2.2.3.- rekonštrukcia a modernizácia budov, zariadenia a vybavenia škôl a školských zariadení
- Aktivita 2.2.4.- rozvoj zručností občanov v oblasti práci s počítačom a internetom
- Aktivita 2.2.5.- zachovávanie, vyhľadávanie a prezentácia histórie obcí medzi občanmi, navonok i pre budúcnosť

Opatrenie 2.3: Podpora príležitostí pre oddych

- Aktivita 2.3.1.- rozvoj voľnočasových aktivít pre všetky skupiny občanov
- Aktivita 2.3.2.- pokračovanie v organizovaní spoločenských podujatí, mapovanie záujmu a podľa toho neustále zlepšovanie a zvyšovanie príťažlivosti podujatí, príp. organizovanie nových
- Aktivita 2.3.3.- budovanie a údržba oddychových miest – napr. detské ihriská, parky a parčíky,
- Aktivita 2.3.4.- budovanie, rekonštrukcia a údržba miest (otvorených priestranstiev – športovísk i zariadení) pre trávenie voľného času a obecných komunitných centier pre stretávanie sa občanov
- Aktivita 2.3.5.- zachovanie kultúrneho dedičstva – hmotného i nehmotného (fyzického i duševného)
- Aktivita 2.3.6.- podľa možnosti v rámci osnov, resp. v mimoškolskej činnosti rozvíjať vzdelávanie detí v oblasti regionálnej a národnej a regionálnej kultúry
- Aktivita 2.3.7.- podpora existujúcich i nových záujmových skupín občanov v každom veku
- Aktivita 2.3.8.- prezentácia možností a výsledkov kultúry, športu a spoločenských aktivít v mikroregióne

Strategický cieľ 3: Skvalitňovanie životného prostredia a zachovanie prírodných zdrojov

Opatrenie 3.1: Budovanie a rozvoj technickej infraštruktúry

- Aktivita 3.1.1.- budovanie a rekonštrukcia vodovodných sietí, kanalizácie, ČOV
- Aktivita 3.1.2.- budovanie a rekonštrukcia inžinierskych sietí

Opatrenie 3.2: Starostlivosť vlastníkov, správcov, nájomcov o pôdu, lesy, verejnú a súkromnú zeleň, vodu, verejné priestranstvá, prírodné zdroje

- Aktivita 3.2.1.- odstránenie divokých skládok
- Aktivita 3.2.2.- dosahovanie čistých a udržiavaných pôd, vodných tokov, lesov, lúk, verejnej i súkromnej zelene a verejných priestranstiev
- Aktivita 3.2.3.- likvidácia environmentálnych záťaží
- Aktivita 3.2.4.- spôsoby na odstránenie hlučnosti a znečistenia ovzdušia
- Aktivita 3.2.5.- zvyšovanie množstva separovaného odpadu, zefektívňovanie systému separovaného zberu
- Aktivita 3.2.6.- realizácia ROEP
- Aktivita 3.2.7.- protipovodňové opatrenia
- Aktivita 3.2.8.- aktivity na zlepšenie čistoty, vzhľadu a architektonických prvkov v obciach
- Aktivita 3.2.9.- budovanie komunikácií pre peších a nemotorovú dopravu

Opatrenie 3.3: Zvyšovanie ekologického povedomia občanov

- Aktivita 3.3.1.- využívanie dostupných komunikačných kanálov v spolupráci inštitúcií na rozširovanie informácií a dobrých príkladov (samosprávy, školy, SAŽP, miestne a regionálne médiá)
- Aktivita 3.3.2.- organizovanie podujatí na propagáciu a budovanie dobrého vzťahu k životnému prostrediu

Horizontálne opatrenia:

Opatrenie A: Medziobecná a medzisektorová spolupráca inštitúcií a občanov pri realizácii PHSR

- HTO A.1.-** pokračovať v začatej spolupráci verejného a súkromného sektora pri plánovaní, hľadaní riešení aj ich realizácii – popri koordinačnej skupine a skupine pre cestovný ruch založiť a rozvíjať ďalšie pracovné medziregionálne, resp. obecné skupiny pre riešenia ďalších oblastí (cieľov alebo opatrení PHSR – napr. kultúra, vzdelávanie, životné prostredie a i.), alebo založené z hľadiska demografického, hobby, profesie apod. (spolok mladých, žien, klub poľovníkov, podnikateľov, remeselníkov, bývalých baníkov apod.)
- HTO A.2.-** úzko spolupracovať s inštitúciami regionálneho i národného významu sídlacimi mimo mikroregiónu, avšak s dosahom na mikroregión (BIC, RRA, ÚPSVaR, SACR a i.)
- HTO A.3.-** zdokonaľovať systémy, rozsah a obsah vzájomnej komunikácie a informácií medzi inštitúciami i s občanmi – s využitím miestnej a regionálnej tlače (Prievidsko, My – Priboj, Handlovske noviny), obecných vývesiek, obecných rozhlasov, letákov, ako aj osobnej komunikácie založenej na prítlačných témach a obojsmernej komunikácii
- HTO A.4.-** zvlášť vytvoriť systémy pre komunikáciu s mladými ľuďmi, ktorí sú ťažšie zastihnuteľní v obvyklých inštitucionálnych a obecných systémoch komunikácie, vytvoriť systém na zisťovanie potrieb mladých ľudí a ich aktivizáciu najmä v oblasti voľného času, ale i ekonomických činností (zamestnanie, samozamestnanie), resp. plánovania rozvoja obcí, hľadania a realizácie nových, tvorivých, moderných riešení, využívať skúsenosť vzdelávajúcich sa, resp. vzdelaných mladých ľudí
- HTO A.5.-** komunikácia s rodákmi

Opatrenie B: Spracovanie územných plánov obcí/mikroregiónu

- HTO B.1.-** hľadať možnosti financovania ÚPD

4.2 Prioritné opatrenia rozvoja obcí

Prioritné opatrenia rozvoja obcí s výhľadom do r.2010 – 2013

Obec	Bližšia špecifikácia stavby (názov projektu, štúdie, zámeru)	Plánované Náklady v Sk	Plánovaná realizácia	Vyhodnotenie
Ráztočno	- rekonštrukcia a výstavba vodovodu – ulica Kukučínova	1 500 000 Sk	2003 – 2007	-Realizované
	- odkanalizovanie obce (Handlov. doliny)	50 000 000 Sk	2003 – 2008	Vypracovaný „Zámer“ pre zisťovacie konanie Zák..č.24/2006 EIA/SEA- Spracovaná PD pre Úz.rozh.
	- rekonštrukcia kult. domu	18 000 000 Sk	2007 – 2010	
	- výstavba penziónu pre dôchodcov	10 000 000 Sk	2008 – 2010	
	- oprava fasády a strechy ZŠ	500 000 Sk	2003 – 2007	
	- výstavba – dokončenie 8 nájomných bytov	7 500 000 Sk	2006 – 2008	
	- tribúna na futbalovom ihrisku	1 000 000 SK	2006 – 2008	
	- turistická ubytovňa nad šatňami TJ	2 500 000 Sk	2006 – 2007	
	- tenisové kurty	600 000 Sk	2006 – 2008	
	- centrálna tržnica a park v centre obce	1 500 000 Sk	2004 – 2007	
	- výstavba hospodárskeho dvora	500 000 Sk	2006 – 2008	
	- triedenie TKO	150 000 Sk	2006 – 2009	
	- rekonštrukcia budovy OcÚ	500 000 Sk	2006 – 2007	
	- rekonštrukcia autobusových zastávok	500 000 SK	2007 – 2008	
	- rozšírenie a rekonštrukcia stávajúcej infraštruktúry v časti „Remata“	5 000 000 SK	2007 – 2009	
Chrenovec-Brusno	- odkanalizovanie obce	63 000 000 Sk	2007 – 2009	
	- rekonštrukcia vodovodnej siete	1 500 000 Sk	2007 – 2009	
	- prestavba-kultúrno-spoločenského strediska	5 000 000 Sk	2007 – 2010	
	- výstavba futbalového ihriska	5 500 000 Sk	2001 – 2003	
	- výstavba tribúny	700 000 Sk	2005	
	- prístupová cesta	350 000 Sk	2006	
	- oplotenie	1 500 000 Sk	2008 – 2009	
	- soc. zariadenia na ihrisku	7 200 000 Sk	2009 – 2010	
	- tenisové kurty	1 000 000 Sk	2011	
	- cyklotrialový areál	500 000 Sk	2011	
	- rekonštrukcia barokovo-klasicistického stípu Immaculaty	1 000 000 Sk	2005 – 2007	
	- priestorový pútač „Pod šiškou“	100 000 Sk	2007	
	- sprístupnenie areálu pieskovne (pieskové gule)	200 000 Sk	2007 – 2008	
	- príprava pozemkov pre IBV	1 500 000 Sk	2007 – 2008	
	- oprava miestnych komunikácií	6 000 000 Sk	2008 – 2010	
	- výstavba 12-bytovej jednotky	12 000 000 Sk	2007 – 2008	
	- výstavby ďalších bytoviek	36 000 000 Sk	2009 – 2012	
	- modernizácia a zateplenie ZŠ s MŠ	7 000 000 Sk	2009 – 2010	
	- výmena vstupných dverí	160 000 Sk	2006	
	- oprava WC zariadenia	250 000 Sk	2006 – 2007	
	- výmena okien na OcÚ	350 000.- Sk	2006	
	- rekonštrukcia siete miestneho rozhlasu	700 000.- Sk	2003 – 2007	
- nadstavba a modernizácia ZS	8 000 000.- Sk	2007 – 2008		
- kompostáreň	1 500 000.- Sk	2007 – 2008		
- obecné múzeum	500 000.- Sk	2008 – 2009		
- oddychová zóna obce	3 000 000.- Sk	2010 – 2012		
- zmena infraštruktúry obce po vybudovaní rýchlostnej komunikácie R2	2 000 000.- Sk	2012 – 2013		
Jalovec	- Výstavba bytového domu (8 bytov)	8 000 000 Sk	2007 – 2010	
	- Kanalizácia (v rámci doliny)	5 000 000 Sk	2007 – 2010	
	- Oddychovo-relaxačné centrum	300 000 Sk	2007 – 2013	
	- Kompostáreň	1 500 000 Sk	2007 – 2009	
	- Obecné rybníky (rekreačný rybolov)	600 000 Sk	2007 – 2013	

Jalovec	- Obecná tržnica	600 000 Sk	2007	
	- Výmena plastových okien a dverí na budovách v areáli MŠ	200 000 Sk	2007 – 2013	
	- Proj. príprava a vybudovanie infraštrukt. pre IBV	10 000 000 Sk	2010 – 2013	
	- Rekonštrukcia verejného osvetlenia	7 000 000 Sk	2010 - 2013	
Lipník	- rekonštrukciu vodovodu na dolnom konci obce od zvoničky	500 000 S	2007	
	- projektovú dokumentáciu na inžinierske siete k stavebným pozemkom v lokalitách „Šefranice“ a „Prostredné štvrte“	100 000 Sk	2006	
	- rozšírenie kanalizácie dažďovej vody v lokalite „Dolný jarok“			
	- rekonštrukciu kanalizácie pod kultúrnym domom a kanalizačný zberač dažďovej vody z Prielohov do potoka Strhanec			
	- vybudovanie inžinierskych sietí pre stavebné pozemky - „ Prostredné štvrte“ / voda, elektrina, plyn, kanalizácia dažďovej vody/	2 000 000 Sk		
	- vybudovanie inžinierskych sietí pre stavebné pozemky – „Šefranice“	4 000 000 Sk		
	- výstavbu 2 ks 6 - bytoviek	16 000 000 Sk		
	- vybudovanie chodníkov na cintoríne, rekonštrukcia okolia Domu smútku	100 000 Sk		
Malá Čausa	- odkanalizovanie obce v rámci celej Handlovskej doliny	43 000 000 Sk	2007 – 2013	Je vypracovaný „Zámer“ pre zisťovacie konanie podľa vyhl.č.24/2006
	- rekonštrukcia miestnych komunikácií	20 000 000 Sk	2007 – 2013	
	- oprava kult. Domu a obec. Úradu	3 000 000 Sk	2007 – 2013	
	- rekonštrukcia Požiarnej zbrojnice	2 000 000 Sk	2007 – 2013	
	- vybudovanie tržnice a parkových plôch v centre obce	1 000 000 Sk	2007 – 2013	
	- vybudovanie nových autobusových zástaviek	300 000 Sk	2007 – 2013	
	- oprava oplotenia miestneho cintorína	250 000 Sk	2007 – 2013	
	- vybudovanie chodníkov pre chodcov a zeleň v obci	1 000 000 Sk	2007 – 2013	
	- tenisové kurty	500 000 Sk	2007 – 2013	
	- rekonštrukcia budovy školy	2 500 000 Sk	2007 – 2013	
	- územný plán obce	500 000 Sk	2007 – 2010	
Veľká Čausa	- výstavba tenisového kurtu	800 000 Sk	2006 – 2007	
	- odkanalizovanie	20 000 000 Sk	2003 – 2008	
	- vybudovanie chodníka k IBV Blatnica	200 000 Sk	2007 – 2008	
	- rekonštrukcia obec. úradu	15 000 000 Sk	2007 – 2010	
	- vybudovať obecnú tržnicu a úprava parkových plôch v centre obce	1 500 000 Sk	2007 – 2013	
	- PD nové autobusové nástupište	100 000 Sk	2007	
	- vybudovanie autobusového nástupišt'a	700 000 Sk	2008	
	vybudovanie chodníka (Dolný koniec)	500 000 Sk	2008 – 2010	
	- územný plán obce	300 000 Sk	2008 – 2013	
	- výstavba 3 bytových domov (6-8 byt)	16 000 000 Sk	2008 – 2013	
	- rozšírenie cintorína, oplotenie a revit. chránených stromov – 2 Lipy vo V.Č.	2 000 000 Sk	2009 – 2013	
	- vybudovať amfiteáter pre MR Handl.d	10 000 000 Sk	2009 – 2010	
	- prestavba MŠ na dom dôchodcov pre MR Handl. doliny	8 000 000 Sk	2008 – 2010	
	- vybudovať tribúnu na futbal. ihrisku	1 000 000 Sk	2010 – 2013	
	- vybudovať turistickú ubytovňu	2 500 000 Sk	2010 – 2013	
- príprava pozemkov a PD na IBV	1 500 000 Sk	2013		

Zdroj : OcÚ Chrenovec-Brusno, OcÚ Jalovec, OcÚ Lipník, OcÚ Malá Čausa, OcÚ Ráztočno, OcÚ Veľká Čausa, Koncepcia hospodársk. a sociál. rozvoja okresu Prievidza, 2000; Zásobník projektov TSK, ZO Handlovskej doliny

4.3 Prioritné opatrenia rozvoja mikroregiónu

Pre dosiahnutie strategického cieľa MR sú stanovené nasledovné prioritné osi (priority) rozvoja mikroregiónu. Strategický cieľ a špecifické ciele sú dosiahnuteľné realizáciou opatrení, aktivít a úloh stanovených v akčnom pláne pre strategický rozvoj územia obcí a mikroregiónu.

K prioritám rozvoja MR patria :

Priorita 1 : Rozvoj podnikania, cestovného ruchu a vybudovanie dopravnej infraštruktúry

Priorita 2 : Rozvoj sociálnej, vzdelanostnej a informačnej infraštruktúry obcí

Priorita 3 : Ochrana životného prostredia a budovanie ekologického povedomia

Priorita 4 : Inštitucionálne zabezpečenie MR, kapacity pre realizáciu PHSR, partnerstvá

Priorita 5 : Územno-plánovacie dokumentácie pre obce mikroregiónu

Akčný plán Združenia obcí Handlovskej doliny

Akčný plán ZO Handlovskej doliny	Krátkodobé aktivity na obdobie 2007-2013 podľa vlastných možností MR
---	---

AKTIVITA Názov projektu	Zodpovedný (organizácia/o soba)	Partneri	Ciel'ová skupina (kto bude užívať výsledky projektu)	Kroky	Časový harmonogram (od –do)	Verejné ZDROJE				Súkromné ZDROJE		
						Miestne	Regionálne (VÚC)	Štátny rozpočet	EU	Podnikate- lia	nadácie	iné
Strategický cieľ 1: Rozvoj cestovného ruchu, podnikateľských a pracovných príležitostí v mikroregióne												
Opatrenie 1.1. Podpora existujúcim, začínajúcim a potenciálnym podnikateľom a inštitúciám v mikroregióne												
A 1.1.1 Podpora úľavami prenájmov na obecnom majetku, miestnych daní pre podnikateľov a inštitúcie rozvíjajúce miestnu zamestnanosť, podpora vzniku nových odvetví alebo služieb občanom	Obecné zastupiteľstvá obcí MR		Občania, Podnikatelia MR	Podpora rozvoja miestnych podnikateľských aktivít MSP úľavou miestnych daní pre začínajúcich podnikateľov Vytvorenie transparentných a propagovaných pravidiel pre podnikanie v území obcí MR Inovatívne postupy – drevovýroba, firma GRYFF, Chrenovec firma ROMA KO Roman Rybanský, Chrenovec – rozvojový program firmy	Od 2007 2007-2008 2008- 2010							
A 1.1.2 Sprostredkovanie informácií o možnostiach podpory regiónu, štátu a EÚ	MR, obce,	Obce, SR, EU	Verejnosť, podnikatelia, obce	Podpora internetizácie obcí MR Webové stránky obcí a MR IC - dobudovanie personálnych kapacít	2007 2007 2007 - 2008				2 mil. Sk			
A. 1.1.3 Propagácia územia navonok (jeho silných stránok, miestnych zdrojov vrátane ľudských)	Rada MR	IC	Verejnosť Podnikatelia	Účasť na výstavách Tvorba propagačných materiálov obce/MR Aktivity a podujatia na propagáciu MR – Dni Mikroregiónu HD	Od 2007/ročne 2008 Od 2007 každoročne	50 000 Sk	100000 Sk					
Opatrenie 1.2: Podpora rozvoja cestovného ruchu												

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Handlovskej doliny

A 1.2.1 Realizácia koncepcie rozvoja cestovného ruchu v mikroregióne Handlovskej doliny v spolupráci verejného a súkromného sektora	Obce MR	Združeni a CR Odborné organizácie	Občania obcí MR, návštevníci MR	Projekt rozvoja turizmu, Koncepcia CR, Inštitucionálne kapacity pre CR-MR, Zriadenie TIK - turistickoinformačná kancelária	2007 2006 2008				300 000 Sk 3 mil. Sk			
A 1.2.2 Zachovanie, rekonštrukcia a údržba kultúrnych pamiatok	Obce MR		Obyvatelia obcí MR, návštevníci MR	Obnova kultúrnych pamiatok v MR Mariánsky stĺp v Chrenovci-Brusne, a v Ráztočne, Zvonička v Lipníku, Tradičný ľudový dom, Remeselný dvor - Malá Čausa	2007				500 000 Sk			
Aktivita 1.2.3 Vytvoriť komplexnú a atraktívnu ponuku pre cestovný ruch v mikroregióne	Obce MR, IC, podnikatelia ZO, Almus Obce MR	Združeni CR okresu Prievidza IC HD Starostovia, Rada MR	Verejnosť Verejnosť Verejnosť	Spolupráca ZO Handlovskej doliny s mestom Handlová a reg. Združeniami na rozvoji CR v MR Rozvoj agroturizmu a chov koní firma Almus Lipník, Realizovať turistickú atrakciu – PONY EXPRES Geopark Horná Nitra – história baníctva, geologické pozoruhodnosti územia, kultúra a nemecké osídlenie regiónu	2007-2013 2008 2008-2009 2010-2015				100 000 Sk 50 mil. Sk			
Aktivita 1.2.4 Zabezpečiť dostatočnú propagáciu cestovného ruchu a atraktívitu mikroregiónu	Obce MR, podnikatelia		Verejnosť	Účasť na veľtrhu cestovného ruchu Slovakiatour 2007 Propagácia MR v médiách, časopis Cestovateľ inzercia, portál CR/MR Priestorová propagácia územia	2007/ročne 2007 2009				1,5 mil. Sk			
Opatrenie 1.3: Zlepšenie dopravnej dostupnosti mikroregiónu												
A 1.3.1 Zlepšenie dopravnej dostupnosti MR a obcí	Starostovia obcí	MD SR	Verejnosť	Vybudovať rýchlостnú komunikáciu R2 Bánovce n. Bebravou - Handlová - Žiar n. Hronom Zlepšenie dostupnosti obcí verejnou dopravou vyjednávaním s dopravcami	2008-2015 2007-2008				7 mld. SK			

A 1.3.1 Zlepšenie dopravnej dostupnosti MR a obcí		TSK		Vybudovanie nového tunela na prístupovej ceste do strediska CR Remata Alternatíva, Rekonštrukcia tunela Remata - Ráztočno Výstavba železničnej zastávky Chrenovec-Brusno	2008-2015 2009-2012				6 mil. Sk			
A 1.3.2 Zlepšenie kvality komunikácií	Starostovia obcí	TSK	Verejnosť	Rekonštrukcia ciest III. tried a miestnych komunikácií v obciach Vybudovanie nových komunikácií v obciach Vybudovanie cesty č.III/06533 Ráztočno – Sklené	2008-2010 2008-2013 2008-2009		100 mil. Sk					
Strategický cieľ 2: Rozvoj príležitostí pre vzdelávanie, rozvoj, oddych a dôstojný život všetkých občanov												
Opatrenie 2.1: Podpora služieb pre ľudí odkázaných na pomoc												
A 2.1.1 Rozvoj sociálnych služieb pre starších, chorých a ďalších odkázaných na pomoc	Obce MR Rada MR	TSK	Obce MR	Vybudovať sociálne zariadenie , stacionár pre 70 ľudí v objekte bývalej škôlky Chrenovec-Brusno Vybudovať v Ráztočne hospic pre MR	2008-2009 2010-2013				50 mil. Sk 20 mil. Sk			
A 2.1.2 Rozvoj služieb podporujúcich zdravie všetkých občanov	Starosta obce Chrenovec-Brusno a Rada MR	TSK	Obce MR	Dobudovanie zdravotného strediska a nadstavba, polyfunkčný objekt – Chrenovec - Brusno	2007-2008				25 mil. Sk			
Opatrenie 2.2: Podpora rozvoja a dostupnosti vzdelávania v každom veku												
A 2.2.1 Sprístupňovať vzdelávacie aktivity pre rôzne cieľové skupiny občanov MR	Starostovia, Školy obcí		Obyvatelia obcí MR	Programy a možnosti vzdelávania občanov v MR– s využitím informačných kanálov								
A 2.2.2 Budovanie obecných komunitných centier / miest pre príležitostné vzdelávanie a prúdenie informácií, s možnosťou využívania internetu/	Starostovia obcí		Obyvatelia obcí MR	Vybudovať komunitné centrá v obciach - vzdelávanie a IT technológie pre vidiek, obce MR, Zriadenie klubových miestností v obciach Zriadenie knižníc v obciach Lipník, Jalovec a dobudovanie jestvujúcich knižníc	2010-2013 2007-2010 2007-2008		3 mil. Sk		10 mil. SK 3 mil. Sk			

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Handlovskej doliny

A 2.2.3 Rekonštrukcia a modernizácia budov, zariadenia a vybavenosť škôl a školských zariadení	Starostovia obcí		Obce MR	Rekonštrukcia a modernizácia budov, zariadení, Vybavenie škôl a školských zariadení : -ZŠ Chrenovec-Brusno -ZŠ a MŠ Malá Čausa -ZŠ a MŠ Ráztočno, Rekonštrukcia MŠ v obciach MR: -MŠ Lipník -MŠ Jalovec , -MŠ Veľká Čausa	2007-2010 2007-2008 2007-2010 2007-2010				25 mil. Sk 5 mil. Sk 20 mil. Sk 3 mil. Sk 2,5 mil. Sk 2,5 mil. Sk				
A 2.2.4 Rozvoj zručností občanov v oblasti práce s počítačom a internetom	Rada MR		Obyvatelia MR	Univerzita tretieho veku	2009								1 mil. Sk
A 2.2.5 Zachovávanie, vyhľadávanie a prezentácia histórie obcí mimo MR	Rada MR	IC	Verejnosť	Dni vidieka - organizovanie folklórnych slávností MR Aktivity občanov zachovávanie tradícií	2006/1 ročne				10000 Sk				
Opatrenie 2.3: Podpora príležitostí pre oddych													
A 2.3.1 Rozvoj voľnočasových aktivít pre všetky skupiny občanov	Starostovia obcí		Obyvatelia a návštevníci MR	Budovanie a údržba oddychových miest, detských ihrísk, ozelenenie priestorov, parky a parčíky Dobudovanie objektov s polyfunkčným využitím	2007-2010 2007-2013	100000Sk			10 mil. Sk 45 mil. Sk				
A 2.3.2 Organizovanie spoločenských podujatí, zlepšovanie a zvyšovanie príťažlivosti podujatí, organizovanie nových podujatí	Starostovia MR	IC	Verejnosť	Kultúrna výmena, partnerstvá a cezhraničná spolupráca Kultúrna burza nápadov, súťaže	2007-2013	60 000 Sk			1,5 mil. Sk				
A 2.3.3 Budovanie a údržba oddychových miest	Starostovia MR		Verejnosť	Budovanie detských ihrísk, parkov a parčíkov	2007-2010	60 000 Sk			1 mil. Sk				
A 2.3.4 Budovanie, rekonštrukcia a údržba otvorených priestranstiev	Starostovia MR		Verejnosť	Budovanie a ekologizácia extravilánov a intravilánov obcí	2007-2013								
A 2.3.5 Zachovanie kultúrneho dedičstva regiónu, hmotného i nehmotného	Starostovia MR	TSK	Občania a návštevníci MR	Kultúrne tradície, pamätné izby, uchovanie krojov, historické požiarné zbrojnice, Lipník – obnova starej sypárne, Malá Čausa, tradičný ľudový dom č. 102	2007-2013	100000 Sk			18 mil. Sk				

A 2.3.5 Zachovanie kultúrneho dedičstva regiónu, hmotného i nehmotného	Starostovia MR	TSK	Občania a návštevníci MR	Ráztočno – prírodný amfiteáter v „Suchom“, gazdovský dvor Chrenovec-Brusno -obnova mlyna a drevenej zbrojnice Jalovec – obnova mlyna Zachovanie tradícií karpatských Nemcov v MR								
A 2.3.6 Vzdelávanie detí v oblasti regionálnej a národnej kultúry (v rámci učeb. osnov, resp. v mimoškolskej činnosti)	Rada MR	ZŠ	Žiaci a študenti, podnikatelia	Staré remeslá regiónu, zvyky a tradície, baníctvo, ovocinárstvo, skláreň – Huňovo,	2007-2013				4 mil. Sk			2,0 mil. SK
A 2.3.7 Podpora existujúcich a nových záujmových skupín občanov (v každom veku)	Starostovia, obce, MR		Obyvatelia Návštevníci MR	Zariadenia pre činnosti záujmových skupín Podpora aktivít záujmových skupín								
A 2.3.8 Prezentácia možností a výsledkov kultúry, športu a spoločenských aktivít v mikroregióne	Starostovia, MR, obce,	Združeni a	Obyvatelia Návštevníci MR	Propagácia podmienok športu a kultúry a spoloč. aktivít MR Prezentácia výsledkov športu a kultúry a spoloč. aktivít v MR								

Strategický cieľ 3: Skvalitňovanie životného prostredia a zachovania prírodných zdrojov

Opatrenie 3.1: Budovanie a rozvoj technickej infraštruktúry

A 3.1.1 Budovanie a rekonštrukcia vodovodných sietí, kanalizácie, ČOV	Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Banská Bystrica		Obce MR +20 obcí okresu Prievidza	Sústava na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese PD, vrátane obcí Handlovskej doliny Rekonštrukcia a rozšírenie vodovodných sietí obcí MR, Malá Čausa	2006-2011 2007-2010				3 505 mil. Sk 20 mil. Sk			
A 3.1.2 Budovanie a rekonštrukcia inžinierskych sietí	SE, a.s.		Obce MR	Rozšírenie a rekonštrukcia elektrickej siete v obciach MR, všetky obce MR	2007-2010				15 mil. Sk			

Opatrenie 3.2: Starostlivosť vlastníkov, správcov, nájomcov o pôdu, lesy, verejnú a súkromnú zeleň, vodu, verejné priestranstvá a prírodné zdroje

A 3.2.1 Odstránenie neriadených skládok	Obce, MR		Obce MR	Odstránenie neriadených skládok v Handlovskej doline, Malá Čausa – lokalita Videje jarok, Chrenovec-Brusno – lokalita Bukovina skládka	2007-2010	300 000Sk			200mil. Sk			
---	----------	--	---------	--	-----------	-----------	--	--	------------	--	--	--

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Handlovskej doliny

A 3.2.1 Odstránenie neriadených skládok				TKO (rekultivácia), Ráztočno – sanácia skládky asfaltu, Jalovec – staré rameno Handlovky, sanácia skládky Veľká Čausa, rekultivácia skládok Lipník – Hlboký jarok, Agačiny								
A 3.2.2 Dosahovanie čistých a udržiavaných pôd, vodných tokov, lesov, lúk, verejnej i súkromnej zelene a verejných priestranstiev	Starostovia obcí		Verejnosť	Súťaž „Skrášľovanie obcí MR Návrh a realizácia úprav centrálnych priestorov obcí: -Lipník -Ráztočno – centrum obce -Malá Čausa – centrum obce, -Veľká Čausa -Chrenovec- Brusno -Jalovec Úprava a čistenie toku Handlovka v intravilánoch obcí: Chrenovec-Brusno, Veľká Čausa, Jalovec, Ráztočno	1 ročne 2007-2010	60 000 Sk				2 mil. Sk 2 mil. Sk 2 mil. Sk 0,5 mil. Sk 2 mil. Sk 1,5 mil. Sk		
A 3.2.3 Zneškodnenie a sanácia environmentálnych záťaží	Starostovia obcí		Obyvatelia MR	Zneškodnenie a sanácia environmentálnych záťaží po baníckej činnosti	2007-2013							
A 3.2.4 Zníženie hlučnosti a znečistenia ovzdušia	MD SR Holcin a.s., Rohožník	TSK	Verejnosť	Zníženie hlučnosti - hluková štúdia pre intravilány obcí Budovanie obchvatov obcí: Ráztočno, Veľká Čausa, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Kameňolom Remata – opatrenia na znížovanie emisií prachu - zmena technológie a filtračné zariadenia	2007-2008 2010-2020 2007-2008					2 mil. Sk 100 mil. Sk		
A 3.2.5 Zvyšovanie množstva separovaného odpadu, zefektívňovanie systému separovaného zberu	Obce MR Obce MR	ZŠ	Obce MR	Zintenzívnenie separácie KO a zvýšenie počtu separovaných komodít Vybudovanie kompostoviska pre MR v obci Lipník	2007 2007	60 000 Sk				300 000 Sk		
A 3.2.6 Realizácia ROEP	Katastrálny úrad, Obce	Obce MR	Obce, MR Vlastníci pozemkov	Realizácia ROEP	2007-2013							

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Handlovskej doliny

A 3.2.7 Protipovodňové opatrenia	Obce, SVP, š.p, OZ Piešťany	Obce MR	Obce MR	Protipovodňová ochrana územia obcí (Ráztočno, Veľká Čausa, Jalovec, Chrenovec – Brusno)-protipovodňové opatrenia na toku Handlovka	2008-2010							
A 3.2.8 Aktivity na zlepšenie, vzhľadu, čistoty a architektonických prvkov v obciach	Starostovia obcí		Obce MR	Atraktívny interiér obcí - osobité architekt. prvky drobnej architektúry (lavičky, odpadové koše), - autobusové zastávky - informačné tabule - priestorové informačné body - pútače obcí HD	2007-2013				5 mil. Sk			
A 3.2.9 Budovanie komunikácií pre peších a nemotorovú dopravu	Rada MR	Vlastníci pozemkov	Občania a návštevníci MR	Budovanie Cyklotrás v MR : - cyklotrasa údolím Handlovky, Cyklotrasa Lipník – Prievidza sever-Kopaničky, Lipník - časť Bukovina, Cyklotrasa Bojnický cyklookruh (modrá cyklotrasa úsek Ráztočno – Nedožery-Brezany), Veľká Čausa – Malá Čausa – Turiec - Dubová - Budiš	2007				3 mil. Sk			
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie ekologického povedomia občanov												
A 3.3.1 Využívanie dostupných komunikačných kanálov v spolupráci s inštitúciami na rozširovanie informácií a dobrých príkladov (samosprávy, školy, SAŽP, miestne a regionálne médiá ap.)	Riaditelia škôl obcí MR Obce MR	SAŽP, MŠ a ZŠ MR,	Žiaci a študenti	Zvyšovanie ekologického povedomia : projekty pre školy – Ekopaky, Zelený projekt, Zelená škola, projekty ochrany ŽP a ochrany prírody a krajiny	Od 2007 každoročne				100 000 Sk			
A 3.3.2 Organizovanie podujatí na propagáciu a budovanie dobrého vzťahu k životnému prostrediu	Rada MR Obce MR	IC IC	Verejnosť Obyvatelia	Organizovanie podujatí na propagáciu a budovanie dobrého vzťahu k ŽP, Zvyšovanie ekologického povedomia obyvateľov MR, kampaň pre kompostovanie, Ochrana prírody a krajiny	2007 2008 2010 - 2013				50 000 Sk 1,5mil. Sk			

Horizontálne opatrenia:												
Opatrenie A: Medziobecná a medzisektorová spolupráca inštitúcií a občanov pri realizácii PHSR												
HTO A.1 PHSR , Pokračovať v spolupráci verejného a súkromného sektora pri plánovaní, hľadaní riešení a realizácii rozvoja	Rada MR	Obyvatelia, SS	Verejnosť	IC, koordinátor skupiny Pracovná koordinačná sk.programu rozvoja MR (cca 20 ľudí) Rada MR								
HTO A.2 Spolupracovať s inštitúciami regionálneho i národného významu	Rada MR, starostovia Prac. skupina PHSR		Verejnosť	Spolupráca s inštitúciami sídlacimi mimo mikroregiónu (BIC, RRA, ÚPSVaR, SACR a i.)								
HTO A.3 Zdokonaľovať systémy, rozsah a obsah vzájomnej komunikácie a informácií medzi inštitúciami i s občanmi – letákov, ako aj osobnej komunikácie založenej na prítlačných témach a obojsmernej	Rada MR	IC	Verejnosť	MR – pripraviť občasník pre Handlovskú dolinu, (Ing. Kmeť a informátor z každej obce – redakčná rada) Info noviny obcí (realizujú Ráztočno, Lipník) ostatné obce MR	2007, a štvrtročne R.1x za 3 roky L.1x za 5 rokov	60 000 Sk 120 000Sk			100 000 Sk 200 000 Sk			
HTO A.4 Zvlášť vytvoriť systémy pre komunikáciu s mladými ľuďmi, ktorí sú ťažšie zastihnuteľní v obvyklých inštitucionálnych a obecných systémoch komunikácie	Rada MR	IC	Mládež MR	Občasník informačná časť pre mladých Vytvoriť systém na zisťovanie potrieb mladých ľudí a ich aktivizáciu v oblasti voľného času, ale i ekonomických činností (zamestnanie, samozamestnanie), resp. plánovania rozvoja obcí, hľadania a realizácie nových, tvorivých, moderných riešení, využívať skúsenosť vzdelávajúcich sa, resp. vzdelaných mladých ľudí	2007, a štvrtročne	40 000 Sk			100 000 Sk			
HTO A.5. Komunikácia s rodákmi	Starostovia obcí		Bývalí rodáci MR	Stretnutie rodákov: -Lipník -Ráztočno -ostatné obce MR	1x za 3 roky 1x za 5 rok 1x za 5 rok							
Opatrenie B: Spracovanie územných plánov obcí/mikroregiónu												
HTO B. Identifikovať možnosti financovania ÚPD obcí	Starostovia obcí	MVRRSR TSK	Obce MR	Vypracovanie dokumentácií ÚPN obcí Vypracovanie Krajinoekologických plánov (KEP) obcí MR	2007-2012 2007 -2009				2,6 mil. Sk 600 000 Sk			

5. Finančný plán

5.1 Rozdelenie financií na programové obdobie 2007-2013

Rok	Verejné zdroje						Nadácie	EIRB
	Verejné zdroje spolu	Fondy EÚ	Národné verejné zdroje					
			Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
2007	661,882 mil. Sk	642,981 mil. Sk	18,901 mil. Sk	10,571 mil. Sk	7,460 mil. Sk	0,870 Sk	0,286 mil. Sk	
2008	2314,355 mil. Sk	2245,934 mil. Sk	68,421 mil. Sk	10,571 mil. Sk	57,360 mil. Sk	0,490 Sk	0,286 mil. Sk	
2009	2302,159 mil. Sk	2232,698 mil. Sk	69,461 mil. Sk	10,571 mil. Sk	58,360 mil. Sk	0,530 Sk	1,286 mil. Sk	
2010	2160,175 mil. Sk	2151,774 mil. Sk	8,401 mil. Sk	0,371 mil. Sk	7,460 mil. Sk	0,570 Sk	0,286 mil. Sk	
2011	1637,645 mil. Sk	1630,334 mil. Sk	7,311 mil. Sk	0,371 mil. Sk	6,610 mil. Sk	0,330 Sk	0,286 mil. Sk	
2012	1063,574 mil. Sk	1056,204 mil. Sk	7,370 mil. Sk	0,371 mil. Sk	6,710 mil. Sk	0,290 SK	0,286 mil. Sk	
2013	1536,060 mil. Sk	1530,140 mil. Sk	5,920 mil. SK	-	5,510 mil. Sk	0,410 Sk	0,286 mil. Sk	

6. Zabezpečenie realizácie

6.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Inštitucionálne zabezpečenie, opatrenia na realizáciu programu a princípy fungovania modelu

Riadiaci orgán, rada MR je zodpovedný za účinnosť a správnosť riadenia, za implementáciu projektu a vytvorenie systému fungovania, za výmenu a aktualizáciu informácií. Rada MR zabezpečuje správnosť financovaných činností v rámci pomoci, zabezpečuje zhody s politikami Spoločenstva, a propagáciu a informovanosť o projekte. Monitorovací orgán, monitorovacia komisia hodnotí a monitoruje ukazovatele projektu a zameriava sa na analyzovanie dopadu jednotlivých opatrení a efektívitu implementácie projektov realizovaných podľa programu. Pri hodnotení bude zabezpečované sledovanie indikátorov a budú formulované odporúčenia a závery na zvýšenie účinnosti pomoci v rámci jednotlivých operačných programov. Okrem uvedeného hodnotenia horizontálnych dopadov a opatrení v rámci operačných programov môže byť zamerané aj na hodnotenie oblastí, ako napríklad informačná spoločnosť, trh práce, rovnosť príležitostí a dopadu na životné prostredie. Riadiaci orgán zapojí iné príslušné orgány do procesu hodnotenia a posúdi ich návrhy na riešenie problémov, ktoré vyplynú z priebežného hodnotenia. Na rokovania Rady MR monitorovacia skupina predloží zoznam doporučení vyplývajúcich z priebežného hodnotenia spolu s návrhmi opatrení, prípadne spôsob ich riešenia.

6.2 Monitorovanie a hodnotenie

Princípy a fungovanie systému monitorovania a hodnotenia

Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špeciálne ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k akčnému plánu a financiám. Ukazovatele prihliadajú na rôzne regióny prijímajúce stupeň podpory.

Obsahuje:

- hodnotenie sociálnej a hospodárskej situácie, najmä trendy trhu práce,
- hodnotenie ekologickej situácie
- hodnotenie, pokiaľ ide o rovnoprávnosť medzi mužmi a ženami s ohľadom na príležitosti trhu práce

Tento typ hodnotenia vykonávajú predovšetkým nezávislí externí hodnotitelia.

- a) *hodnotenie v polovici obdobia* – hľadiska predbežného hodnotenia preskúma približne v polovici programového obdobia počiatkové výsledky pomoci zo štrukturálnych fondov, posúdi využitie finančných prostriedkov. Hlavným cieľom priebežného hodnotenia je kontrola priebehu programov podľa stanovených cieľov (efektívnosť) a stanovenie dôslednej každej zmeny v sociálno-ekonomickom prostredí (relevantnosť). V zmysle tejto analýzy, priebežné hodnotenie môže odporúčať zmeny v rozdelení zdrojov v programoch a v ich implementácii.
- b) *Dodatočné hodnotenie* – vťahuje sa na využitie prostriedkov, účinnosť a efektívnosť pomoci a vyvodí závery ohľadne politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Záverečné hodnotenia sú zabezpečené Európskou komisiou na overenie užitočnosti a efektívnosti zdrojov, efektívnosť a dopad výdajov.

7. Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je spracovaný na metodickom a obsahovom podklade podľa viacerých východiskových dokumentov. Prvá časť je zameraná na analýzu oblastí ako je demografia, zamestnanosť, nezamestnanosť, hospodársku oblasť, sociálnu a technickú infraštruktúru územia, ďalej dokument obsahuje prehľadné hodnotenie územia formou SWOT analýzy (klady, nedostatky, príležitosti a ohrozenia).

PHSR je dokumentom na zabezpečovanie rozvoja územia financovaním a realizáciou aktivít formovaných v akčnom pláne a definovaných strategických cieľov, priorít a opatrení.

PHSR je potrebné posudzovať ako dokument otvorený, ktorý sa môže dopĺňať o nové aktivity podľa napredovania sektorov, oblastí, podľa úspešne realizovaných častí programu rozvoja územia.

8. POUŽITÁ LITERATÚRA

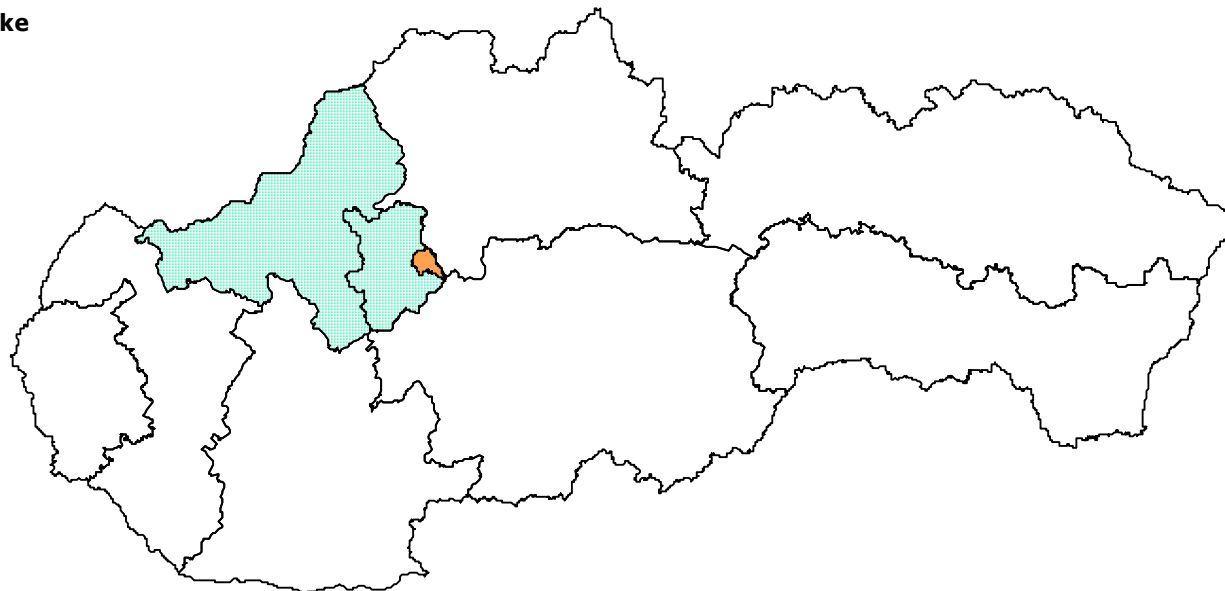
1. Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001, september 2001
2. Národný plán cestovného ruchu v Slovenskej republike, 2001
3. Národný plán regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2001
4. ÚPD VÚC – Urbanistická štúdia Horná Nitra, 1996
5. ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, 1998
6. Štatistické informácie a bulletiny Krajskej správy Štatistického úradu SR V Trenčíne (SODB 1991, SODB 2001 a iné)
7. Hydroekologický plán povodia Nitry, Povodie Váhu, š.p. Piešťany, 2000
8. Konceptia hospodárskeho a sociálneho rozvoja okresu Prievidza, Okresný úrad v Prievidzi, 2000
9. Koncept ÚPN SÚ Chrenovec-Ráztočno, Urbion Bratislava, 1988
10. Dotazníky pre všetky obce mikroregiónu, 2006
11. Anketa, 2006
12. Príroda Horného Ponitria, Brtek J., 1990
13. Environmentálne hodnotenie úrovne životného prostredia v ohrozenej oblasti Horná Nitra, SAŽP
14. Banská Bystrica, 2001
15. Hydrologická ročenka, Povrchové vody, 2002
16. Horná Nitra, Turisticko-informačný sprievodca po Hornej Nitre
17. Kalendár výročí osobností regiónu Horná Nitra na rok 2001, Hornonitrianska knižnica Prievidza, 2002
18. Kalendár kultúrnych podujatí Horného Ponitria na rok 2002
19. Horná Nitra, Vlastivedný zborník II., 1966
20. Horná Nitra, Vlastivedný zborník 8
21. Horná Nitra, Vlastivedný zborník 14
22. Horná Nitra, Vlastivedný zborník 15
23. Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1,2,3; EÚ SAV Bratislava, 1978
24. Súpis pamiatok na Slovensku 1,2,3; SÚPSOP, Bratislava, 1967
25. ROP Trenčianskeho kraja, 2001
26. PHSR Trenčianskeho kraja, 2004
27. Správa o stave životného prostredia Trenčianskeho kraja, 2003
28. Stratégia trvaloudržateľného rozvoja obcí Handlovskej doliny, SAŽP Banská Bystrica, 2005
29. Integrovaná stratégia rozvoja územia 2009 – 2013, OZ Žiar

MAPA MIKROREGIÓNU

11. Mapa mikroregiónu

Poloha mikroregiónu

v Slovenskej republike

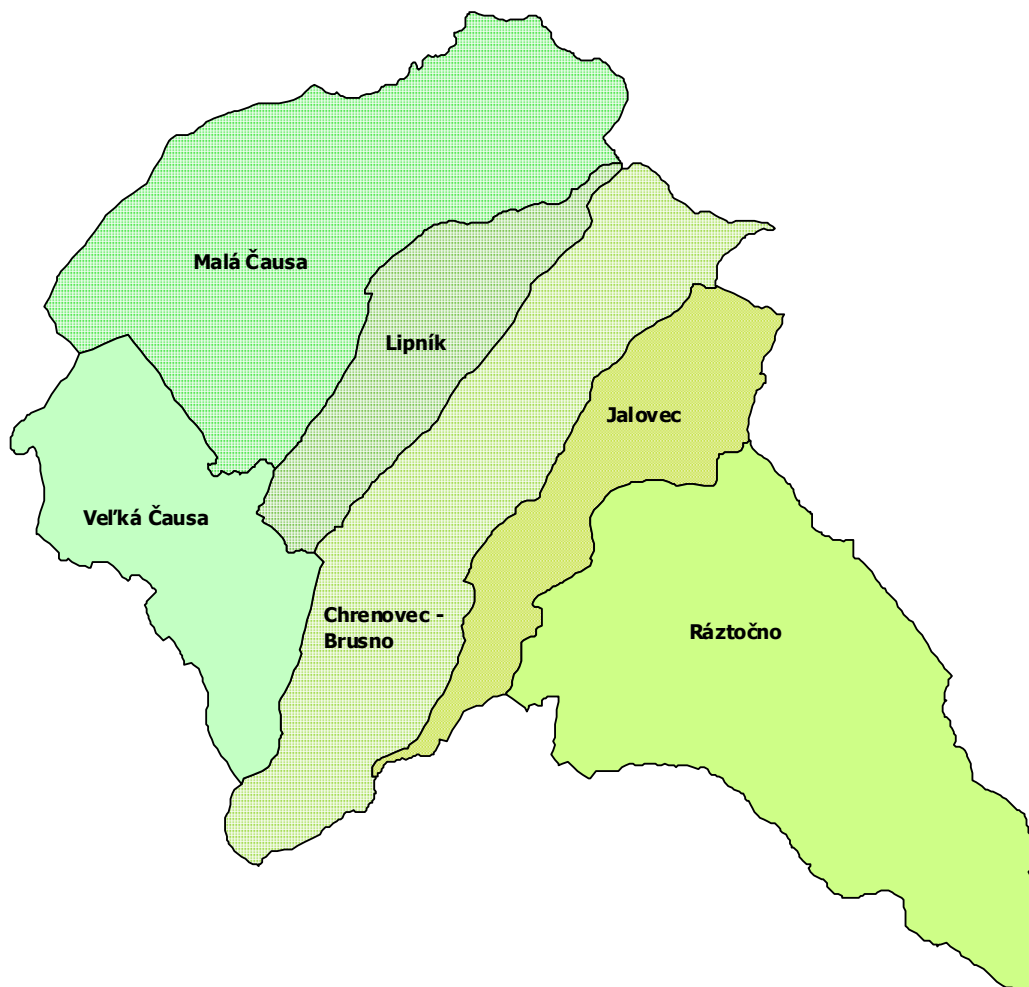
v Trenčianskom kraji

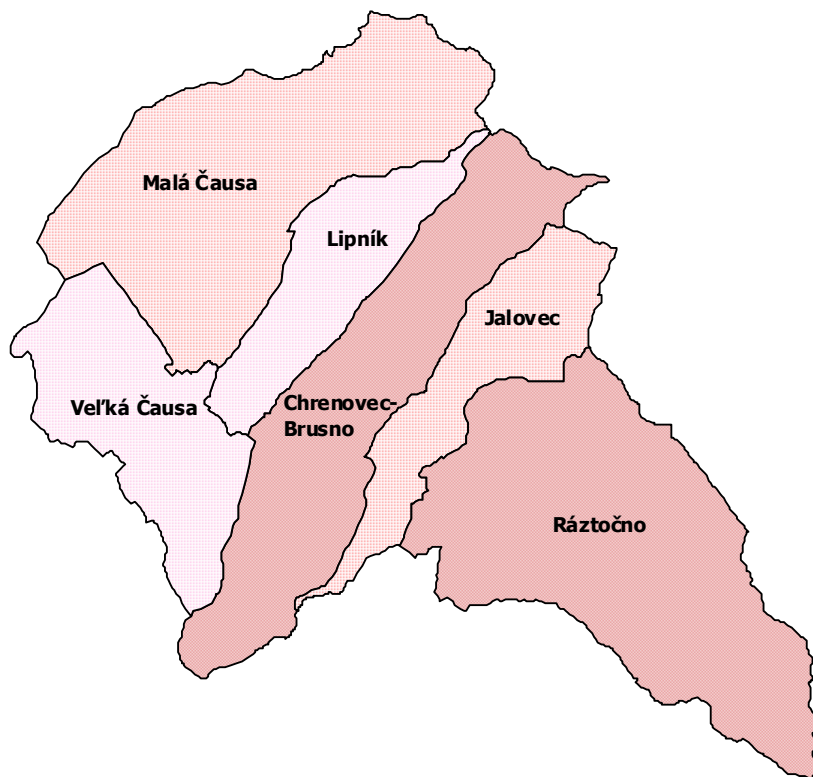
v okrese Prievidza

Obce v Združení Handlovskej doliny

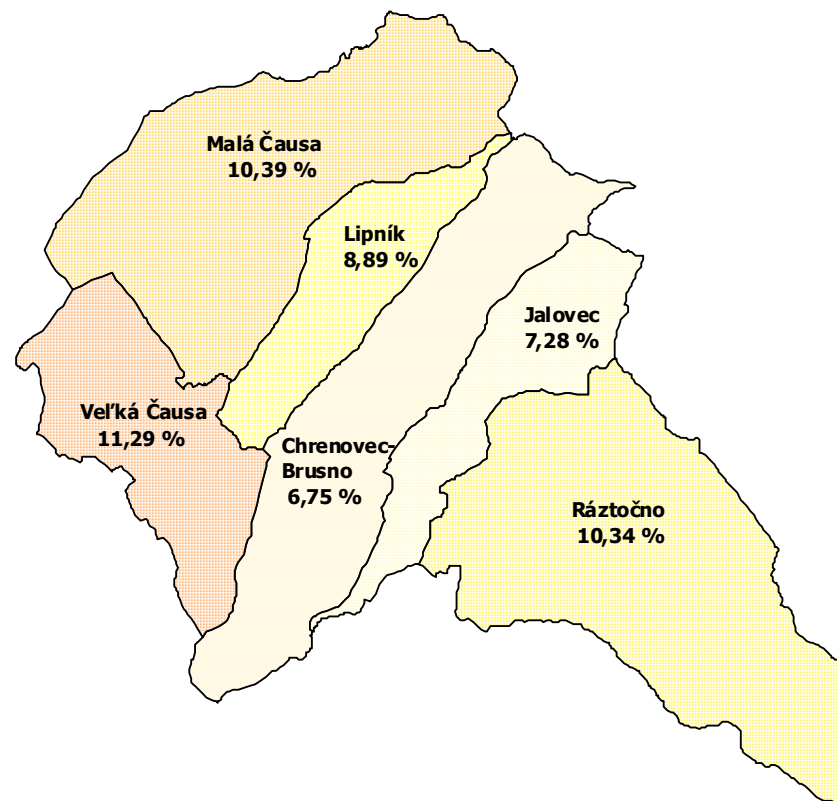
Štruktúra obcí mikroregiónu podľa veľkostných skupín

Veľkostné skupiny
0 - 499 obyvateľov
500 - 999 obyvateľov
1000 - 1499 obyvateľov

stav k roku 2006

Miera nezamestnanosti v obciach mikroregiónu

stav k roku 2005